ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (έκτο τμήμα)

της 7ης Ιουλίου 2017*

«Κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας — Περιοριστικά μέτρα λόγω της καταστάσεως στην Ουκρανία — Δέσμευση κεφαλαίων — Κατάλογος των προσώπων, οντοτήτων και φορέων επί των οποίων εφαρμόζεται η δέσμευση κεφαλαίων και οικονομικών πόρων — Διατήρηση του ονόματος του προσφεύγοντος στον κατάλογο — Υποχρέωση αιτιολογήσεως — Δικαιώματα άμυνας — Δικαίωμα της ιδιοκτησίας — Δικαίωμα ασκήσεως οικονομικής δραστηριότητας — Αναλογικότητα — Κατάχρηση εξουσίας — Αρχή της χρηστής διοικήσεως — Πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως»

Στην υπόθεση T-215/15,

Mykola Yanovych Azarov, κάτοικος Κιέβου (Ουκρανία), εκπροσωπούμενος από τους G. Lansky και A. Egger, δικηγόρους,

προσφεύγων,

κατά

Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εκπροσωπούμενου από τους J.-P. Hix και F. Naert,

καθού,

με αντικείμενο προσφυγή δυνάμει του άρθρου 263 ΣΛΕΕ με αντικείμενο την ακύρωση της απόφασης (ΚΕΠΠΑ) 2015/364 του Συμβουλίου, της 5ης Μαρτίου 2015, για την τροποποίηση της απόφασης 2014/119/ΚΕΠΠΑ σχετικά με περιοριστικά μέτρα κατά ορισμένων προσώπων, οντοτήτων και φορέων λόγω της κατάστασης στην Ουκρανία (ΕΕ 2015, L 62, σ. 25), και του εκτελεστικού κανονισμού (ΕΕ) 2015/357 του Συμβουλίου, της 5ης Μαρτίου 2015, περί εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 208/2014 σχετικά με περιοριστικά μέτρα κατά ορισμένων προσώπων, οντοτήτων και φορέων ενόψει της κατάστασης στην Ουκρανία (ΕΕ 2015, L 62, σ. 1), κατά το μέρος που οι πράξεις αυτές διατηρούν το όνομα του προσφεύγοντος στον κατάλογο των προσώπων κατά των οποίων επιβάλλονται τα επίμαχα περιοριστικά μέτρα,

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα),

συγκείμενο από τους G. Berardis (εισηγητή), πρόεδρο, D. Spielmann και Z. Csehi, δικαστές,

γραμματέας: S. Bukšek Tomac, διοικητική υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 15ης Δεκεμβρίου 2016,

εκδίδει την ακόλουθη

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

Απόφαση

Ιστορικό της διαφοράς

1 Ο προσφεύγων, Mykola Yanovych Azarov, διετέλεσε πρωθυπουργός της Ουκρανίας από τις 11 Μαρτίου 2010 έως τις 28 Ιανουαρίου 2014.

2 Η υπό κρίση υπόθεση εντάσσεται στο πλαίσιο των υποθέσεων που αφορούν τα περιοριστικά μέτρα που λήφθηκαν λόγω της καταστάσεως στην Ουκρανία κατόπιν της καταστολής των διαδηλώσεων στην πλατεία Ανεξαρτησίας του Κιέβου (Ουκρανία) τον Φεβρουάριο του 2014.

3 Στις 5 Μαρτίου 2014, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης εξέδωσε την απόφαση 2014/119/ΚΕΠΠΑ, σχετικά με περιοριστικά μέτρα κατά ορισμένων προσώπων, οντοτήτων και φορέων εν όψει της κατάστασης στην Ουκρανία (ΕΕ 2014, L 66, σ. 26). Την ίδια ημερομηνία, το Συμβούλιο εξέδωσε τον κανονισμό (ΕΕ) 208/2014 σχετικά με περιοριστικά μέτρα κατά ορισμένων προσώπων, οντοτήτων και φορέων ενόψει της κατάστασης στην Ουκρανία (ΕΕ 2014, L 66, σ. 1) (στο εξής, από κοινού: πράξεις του Μαρτίου 2014).

4 Το άρθρο 1, παράγραφοι 1 και 2, της αποφάσεως 2014/119 προβλέπει τα εξής:

«1. Δεσμεύονται όλα τα κεφάλαια και όλοι οι οικονομικοί πόροι που βρίσκονται στην ιδιοκτησία ή κατοχή ή τελούν υπό τον έλεγχο προσώπων που έχουν αναγνωριστεί ως υπεύθυνα για την κατάχρηση ουκρανικών κρατικών κεφαλαίων και προσώπων υπεύθυνων για παραβιάσεις ανθρώπινων δικαιωμάτων, καθώς και φυσικών ή νομικών προσώπων, οντοτήτων ή φορέων που συνδέονται με αυτά, όπως απαριθμούνται στο παράρτημα.

2. Απαγορεύεται η άμεση ή έμμεση διάθεση κεφαλαίων ή οικονομικών πόρων σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα, οντότητες ή φορείς που απαριθμούνται στο παράρτημα ή προς όφελος αυτών.»

5 Η λεπτομερής διαδικασία αυτής της δεσμεύσεως κεφαλαίων ορίζεται στις επόμενες παραγράφους του ίδιου άρθρου.

6 Σύμφωνα με την απόφαση 2014/119, ο κανονισμός 208/2014 επιβάλλει τη λήψη μέτρων δεσμεύσεως κεφαλαίων και ορίζει τη λεπτομερή διαδικασία της δεσμεύσεως αυτής χρησιμοποιώντας, κατ' ουσίαν, διατύπωση πανομοιότυπη με εκείνη της ως άνω αποφάσεως.

7 Τα ονόματα των προσώπων που αφορούν οι πράξεις του Μαρτίου 2014 περιλαμβάνονται στον πανομοιότυπο κατάλογο του παραρτήματος της αποφάσεως 2014/119 και στο παράρτημα I του κανονισμού 208/2014 (στο εξής: κατάλογος) μαζί, μεταξύ άλλων, με την αιτιολογία της εγγραφής τους.

8 Το όνομα του προσφεύγοντος περιλήφθηκε στον κατάλογο με τα αναγνωριστικά στοιχεία «Πρωθυπουργός της Ουκρανίας έως τον Ιανουάριο του 2014» και με την εξής αιτιολογία:

«Πρόσωπο για το οποίο έχει κινηθεί ποινική διαδικασία σχετικά με τη διερεύνηση εγκλημάτων, σε σχέση με την υπεξαίρεση ουκρανικών κρατικών κεφαλαίων και την παράνομη μεταφορά τους εκτός Ουκρανίας».

9 Στις 6 Μαρτίου 2014, το Συμβούλιο δημοσίευσε στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* ανακοίνωση προς τα πρόσωπα στα οποία επιβάλλονται τα περιοριστικά μέτρα που προβλέπονται στην απόφαση 2014/119 και στον κανονισμό 208/2014 (ΕΕ 2014, C 66, σ. 1). Κατά την ανακοίνωση

αυτή, «[τ]α εν λόγω πρόσωπα δύνανται να υποβάλουν στο Συμβούλιο αίτηση επανεξέτασης της απόφασης υπαγωγής τους στον προαναφερόμενο κατάλογο, […] μαζί με τα σχετικά δικαιολογητικά έγγραφα».

10 Στις 12 Μαΐου 2014, ο προσφεύγων άσκησε προσφυγή με αίτημα την ακύρωση της αποφάσεως 2014/119, καθώς και του κανονισμού 208/2014. Η προσφυγή αυτή πρωτοκολλήθηκε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου με αριθμό υποθέσεως T-331/14.

11 Στις 29 Ιανουαρίου 2015, το Συμβούλιο εξέδωσε την απόφαση (ΚΕΠΠΑ) 2015/143, για την τροποποίηση της απόφασης 2014/119 (ΕΕ 2015, L 24, σ. 16), και τον κανονισμό (ΕΕ) 2015/138, για την τροποποίηση του κανονισμού 208/2014 (ΕΕ 2015, L 24, σ. 1) (στο εξής, από κοινού: πράξεις του Ιανουαρίου 2015).

12 Η απόφαση 2015/143 εξειδίκευσε, από 31ης Ιανουαρίου 2015, τα ισχύοντα κριτήρια δεσμεύσεως των περιουσιακών στοιχείων των θιγομένων προσώπων. Ειδικότερα, το άρθρο 1, παράγραφος 1, της αποφάσεως 2014/119 αντικαταστάθηκε από το ακόλουθο κείμενο:

«1. Δεσμεύονται όλα τα κεφάλαια και όλοι οι οικονομικοί πόροι που βρίσκονται στην ιδιοκτησία ή κατοχή ή τελούν υπό τον έλεγχο προσώπων που έχουν ταυτοποιηθεί ως υπεύθυνα για την υπεξαίρεση ουκρανικών κρατικών κεφαλαίων και προσώπων υπεύθυνων για παραβιάσεις ανθρώπινων δικαιωμάτων, καθώς και φυσικών ή νομικών προσώπων, οντοτήτων ή φορέων που συνδέονται με αυτά, όπως απαριθμούνται στο παράρτημα.

Για τους σκοπούς της παρούσας απόφασης, στα πρόσωπα που έχουν ταυτοποιηθεί ως υπεύθυνα για την υπεξαίρεση ουκρανικών κρατικών κεφαλαίων συγκαταλέγονται και πρόσωπα για τα οποία οι ουκρανικές αρχές διεξάγουν έρευνες για:

α) υπεξαίρεση ουκρανικών κρατικών κεφαλαίων ή στοιχείων ενεργητικού ή συνέργεια, ή

β) κατάχρηση εξουσίας από μέρους κρατικού λειτουργού με σκοπό την εξασφάλιση οφέλους για τον ίδιο/α ή τρίτους, προκαλώντας έτσι ζημία στα ουκρανικά δημόσια κεφάλαια ή στοιχεία του ενεργητικού, ή για συνέργεια.»

13 Ο κανονισμός 2015/138 τροποποίησε τον κανονισμό 208/2014 σύμφωνα με την απόφαση 2015/143.

14 Με έγγραφο της 2ας Φεβρουαρίου 2015, το Συμβούλιο ενημέρωσε τον προσφεύγοντα για την πρόθεσή του να διατηρήσει τα εις βάρος του περιοριστικά μέτρα και του κοινοποίησε έγγραφο [*εμπιστευτικό*] [1] με ημερομηνία 10 Οκτωβρίου 2014 (στο εξής: έγγραφο της 10ης Οκτωβρίου 2014), με το οποίο τον πληροφόρησε ότι είχε τη δυνατότητα να υποβάλει παρατηρήσεις. Ο προσφεύγων υπέβαλε τις παρατηρήσεις του με έγγραφο της 18ης Φεβρουαρίου 2015.

15 Στις 5 Μαρτίου 2015, το Συμβούλιο εξέδωσε την απόφαση (ΚΕΠΠΑ) 2015/364, για την τροποποίηση της απόφασης 2014/119 (ΕΕ 2015, L 62, σ. 25), και τον εκτελεστικό κανονισμό (ΕΕ) 2015/357, περί εφαρμογής του κανονισμού 208/2014 (ΕΕ 2015, L 62, σ. 1) (στο εξής, από κοινού: προσβαλλόμενες πράξεις).

16 Η απόφαση 2015/364 τροποποίησε το άρθρο 5 της αποφάσεως 2014/119, παρατείνοντας τα περιοριστικά μέτρα, όσον αφορούσε τον προσφεύγοντα, μέχρι τις 6 Μαρτίου 2016. Ως εκ τούτου, ο κατάλογος αντικαταστάθηκε σύμφωνα με τις προσβαλλόμενες πράξεις.

1 — Μη δημοσιευόμενα εμπιστευτικά στοιχεία.

17 Κατόπιν των τροποποιήσεων αυτών, το όνομα του προσφεύγοντος διατηρήθηκε στον κατάλογο με τα αναγνωριστικά στοιχεία «Πρωθυπουργός της Ουκρανίας έως τον Ιανουάριο του 2014» και την ακόλουθη νέα αιτιολογία:

«Πρόσωπο για το οποίο έχει κινηθεί ποινική διαδικασία από τις αρχές της Ουκρανίας για κατάχρηση δημόσιων κονδυλίων ή περιουσιακών στοιχείων».

18 Με έγγραφο της 6ης Μαρτίου 2015, το Συμβούλιο ενημέρωσε τον προσφεύγοντα για τη διατήρηση των εις βάρος του περιοριστικών μέτρων.

Τα μετά την άσκηση της προσφυγής πραγματικά περιστατικά

19 Με την απόφαση της 28ης Ιανουαρίου 2016, Azarov κατά Συμβουλίου (T-331/14, EU:T:2016:49), το Γενικό Δικαστήριο ακύρωσε την απόφαση 2014/119 και τον κανονισμό 208/2014, κατά το μέρος που αφορούσαν τον προσφεύγοντα.

20 Στις 4 Μαρτίου 2016, το Συμβούλιο εξέδωσε την απόφαση (ΚΕΠΠΑ) 2016/318, για την τροποποίηση της απόφασης 2014/119 (ΕΕ 2016, L 60, σ. 76), και τον εκτελεστικό κανονισμό (ΕΕ) 2016/311, για την εφαρμογή του κανονισμού 208/2014 (ΕΕ 2016, L 60, σ. 1). Οι πράξεις αυτές παρατείνουν, μεταξύ άλλων, τα εις βάρος του προσφεύγοντος περιοριστικά μέτρα έως τις 6 Μαρτίου 2017.

21 Η απόφαση 2016/318 και ο εκτελεστικός κανονισμός 2016/311 προσβλήθηκαν με νέα προσφυγή, την οποία άσκησε ο προσφεύγων ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου στις 27 Απριλίου 2016 (υπόθεση T-190/16, Azarov κατά Συμβουλίου).

Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων

22 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 29 Απριλίου 2015, ο προσφεύγων άσκησε την υπό κρίση προσφυγή. Ο προσφεύγων υπέβαλε επίσης αίτημα περί εκδικάσεως της υποθέσεως με ταχεία διαδικασία κατ' εφαρμογήν του άρθρου 76α του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου της 2ας Μαΐου 1991.

23 Με απόφαση της 28ης Μαΐου 2015, το Γενικό Δικαστήριο (ένατο τμήμα) απέρριψε το αίτημα περί εφαρμογής της ταχείας διαδικασίας.

24 Στις 7 Ιουλίου 2015, το Συμβούλιο κατέθεσε υπόμνημα αντικρούσεως. Στις 8 Ιουλίου 2015, υπέβαλε επίσης αιτιολογημένη αίτηση, σύμφωνα με το άρθρο 66 του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου, ζητώντας να μην περιληφθεί στα έγγραφα της υποθέσεως αυτής στα οποία έχει πρόσβαση το κοινό το περιεχόμενο ορισμένων παραρτημάτων του υπομνήματος αντικρούσεως. Ο προσφεύγων γνωστοποίησε τις αντιρρήσεις του ως προς την αίτηση εμπιστευτικής μεταχειρίσεως.

25 Τα υπομνήματα απαντήσεως και ανταπαντήσεως κατατέθηκαν, αντιστοίχως, από τον μεν προσφεύγοντα στις 27 Αυγούστου 2015, από το δε Συμβούλιο στις 12 Οκτωβρίου 2015.

26 Στις 14 Οκτωβρίου 2015, το Συμβούλιο υπέβαλε αιτιολογημένη αίτηση κατά το άρθρο 66 του Κανονισμού Διαδικασίας ζητώντας να μη συμπεριληφθεί το περιεχόμενο ενός παραρτήματος της προσφυγής και ενός παραρτήματος του υπομνήματος ανταπαντήσεως στα έγγραφα της υποθέσεως αυτής στα οποία έχει πρόσβαση το κοινό.

27 Δεδομένου ότι η σύνθεση των τμημάτων του Γενικού Δικαστηρίου μεταβλήθηκε, ο εισηγητής δικαστής τοποθετήθηκε στο έκτο τμήμα, στο οποίο ανατέθηκε, κατά συνέπεια, η υπό κρίση υπόθεση.

28 Κατόπιν προτάσεως του εισηγητή δικαστή, το Γενικό Δικαστήριο (έκτο τμήμα) αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία.

29 Οι διάδικοι αγόρευσαν και απάντησαν στις ερωτήσεις του Γενικού Δικαστηρίου κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 15ης Δεκεμβρίου 2016.

30 Ο προσφεύγων ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:

— να ακυρώσει τις προσβαλλόμενες πράξεις κατά το μέρος που τον αφορούν·

— να διατάξει τη λήψη ορισμένων μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας·

— να καταδικάσει το Συμβούλιο στα δικαστικά έξοδα.

31 Το Συμβούλιο ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:

— να απορρίψει την προσφυγή·

— επικουρικώς, να κρίνει ότι οι έννομες συνέπειες της αποφάσεως 2015/364 διατηρούνται έως ότου η μερική ακύρωση του εκτελεστικού κανονισμού 2015/357 αρχίσει να παράγει τα αποτελέσματά της·

— να καταδικάσει τον προσφεύγοντα στα δικαστικά έξοδα.

Σκεπτικό

32 Προς στήριξη της προσφυγής, ο προσφεύγων προβάλλει πέντε λόγους ακυρώσεως, οι οποίοι αντλούνται, ο πρώτος, από παράβαση της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως, ο δεύτερος, από προσβολή θεμελιωδών δικαιωμάτων, ο τρίτος, από κατάχρηση εξουσίας, ο τέταρτος, από παραβίαση της αρχής της χρηστής διοικήσεως και, ο πέμπτος, από πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως.

Επί του πρώτου λόγου ακυρώσεως, με τον οποίο προβάλλεται παράβαση της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως

33 Κατά τον προσφεύγοντα, η απόφαση του Συμβουλίου να διατηρήσει την εγγραφή του ονόματός του στον κατάλογο δεν είναι αιτιολογημένη. Ειδικότερα, τα σχετικά με την «αιτιολογία της εγγραφής» στοιχεία δεν εξηγούν ούτε τους συγκεκριμένους και ειδικούς λόγους ούτε τα νομικά και πραγματικά στοιχεία βάσει των οποίων εκδόθηκαν οι προσβαλλόμενες πράξεις και, ως εκ τούτου, δεν ικανοποιούν τις απαιτήσεις της νομολογίας περί αιτιολογήσεως και σεβασμού των δικαιωμάτων άμυνας. Επιπλέον, το γεγονός ότι το Συμβούλιο δεν ανακοίνωσε την εν λόγω αιτιολογία ούτε ταυτόχρονα με την επιβολή των περιοριστικών μέτρων ούτε το δυνατόν πλησιέστερα χρονικά μετά την επιβολή τους συνιστά παράβαση του άρθρου 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης).

34 Ο προσφεύγων υποστηρίζει επίσης ότι η αιτιολογία των προσβαλλομένων πράξεων, κατά την οποία αποτελεί πρόσωπο «για το οποίο έχει κινηθεί ποινική διαδικασία», δεν είναι ορθή, καθώς η ποινική διαδικασία εναντίον του βρίσκεται απλώς σε αρχικό στάδιο. Εξάλλου, η κατηγορία εις βάρος του προσφεύγοντος ότι υπεξαίρεσε δημόσια κεφάλαια δεν είναι βάσιμη. Συγκεκριμένα, δεν προκύπτει από το έγγραφο στο οποίο στηρίχθηκε το Συμβούλιο ότι τα εκεί εκτιθέμενα πραγματικά περιστατικά στοιχειοθετούν υπεξαίρεση κεφαλαίων.

35 Με το υπόμνημα απαντήσεως, ο προσφεύγων προσάπτει περαιτέρω στο Συμβούλιο ότι περιορίσθηκε σε επανάληψη των διαλαμβανομένων στα προερχόμενα από τις ουκρανικές αρχές έγγραφα, χωρίς να προβεί σε αυτοτελή εκτίμησή τους.

36 Το Συμβούλιο αμφισβητεί τα επιχειρήματα του προσφεύγοντος.

37 Κατά το άρθρο 296, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ, «[ο]ι νομικές πράξεις αιτιολογούνται».

38 Κατά το άρθρο 41, παράγραφος 2, στοιχείο γ', του Χάρτη, στον οποίο το άρθρο 6, παράγραφος 1, ΣΕΕ αναγνωρίζει το ίδιο νομικό κύρος με τις Συνθήκες, το δικαίωμα χρηστής διοικήσεως περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, «την υποχρέωση της διοίκησης να αιτιολογεί τις αποφάσεις της».

39 Κατά πάγια νομολογία, η επιβαλλόμενη από το άρθρο 296 ΣΛΕΕ και από το άρθρο 41, παράγραφος 2, στοιχείο γ', του Χάρτη αιτιολογία πρέπει να είναι προσαρμοσμένη στη φύση της προσβαλλομένης πράξεως και στο πλαίσιο εντός του οποίου αυτή εκδόθηκε. Πρέπει να καταδεικνύει κατά τρόπο σαφή και μη διφορούμενο τη συλλογιστική του θεσμικού οργάνου που εκδίδει την πράξη, ούτως ώστε ο ενδιαφερόμενος να γνωρίζει τους λόγους που δικαιολογούν τη λήψη του μέτρου και το αρμόδιο δικαστήριο να μπορεί να ασκήσει τον έλεγχό του. Η υποχρέωση αιτιολογήσεως πρέπει να εκτιμάται αναλόγως των περιστάσεων της συγκεκριμένης περιπτώσεως (βλ. απόφαση της 14ης Απριλίου 2016, Ben Ali κατά Συμβουλίου, T-200/14, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2016:216, σκέψη 94 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

40 Η αιτιολογία δεν απαιτείται να διασαφηνίζει όλα τα ουσιώδη πραγματικά και νομικά στοιχεία, καθόσον το ζήτημα κατά πόσον η αιτιολογία μιας πράξεως ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις του άρθρου 296 ΣΛΕΕ και του άρθρου 41, παράγραφος 2, στοιχείο γ', του Χάρτη πρέπει να εκτιμάται όχι μόνον βάσει του γράμματός της, αλλά και του πλαισίου της, καθώς και του συνόλου των κανόνων δικαίου που διέπουν το σχετικό θέμα. Επομένως, αφενός, μια βλαπτική πράξη είναι επαρκώς αιτιολογημένη εφόσον εκδόθηκε εντός πλαισίου που είναι γνωστό στον ενδιαφερόμενο και το οποίο του παρέχει τη δυνατότητα να αντιληφθεί το περιεχόμενο του εις βάρος του ληφθέντος μέτρου. Αφετέρου, ο βαθμός ακρίβειας της αιτιολογίας μιας πράξεως πρέπει να είναι ανάλογος των υλικών δυνατοτήτων και των τεχνικών συνθηκών ή της προθεσμίας εντός της οποίας πρέπει να εκδοθεί (βλ. απόφαση της 14ης Απριλίου 2016, Ben Ali κατά Συμβουλίου, T-200/14, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2016:216, σκέψη 95 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

41 Ειδικότερα, η αιτιολόγηση μέτρου για τη δέσμευση περιουσιακών στοιχείων δεν μπορεί, κατ' αρχήν, να συνίσταται απλώς σε γενική και στερεότυπη διατύπωση. Με τις επιφυλάξεις που διατυπώνονται στη σκέψη 40 ανωτέρω, ένα τέτοιο μέτρο πρέπει, αντιθέτως, να αναφέρει τους ειδικούς και συγκεκριμένους λόγους για τους οποίους το Συμβούλιο θεωρεί ότι η σχετική κανονιστική ρύθμιση μπορεί να εφαρμοστεί στον ενδιαφερόμενο (βλ. απόφαση της 14ης Απριλίου 2016, Ben Ali κατά Συμβουλίου, T-200/14, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2016:216, σκέψη 96 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

42 Τέλος, πρέπει να υπομνησθεί ότι η υποχρέωση αιτιολογήσεως των πράξεων αποτελεί ουσιώδη τύπο που πρέπει να διακρίνεται από το ζήτημα του βασίμου της αιτιολογίας, δεδομένου ότι αυτό αφορά την ουσιαστική νομιμότητα της επίμαχης πράξεως. Συγκεκριμένα, η αιτιολογία μιας πράξεως συνίσταται στην επίσημη έκφραση των λόγων στους οποίους στηρίζεται η πράξη αυτή. Εάν οι λόγοι αυτοί εμπεριέχουν σφάλματα, αυτά πλήττουν την ουσιαστική νομιμότητα της εν λόγω πράξεως, αλλά όχι την αιτιολογία της, η οποία μπορεί να είναι επαρκής έστω και αν προβάλλει εσφαλμένους λόγους (αποφάσεις της 22ας Μαρτίου 2001, Γαλλία κατά Επιτροπής, C-17/99, EU:C:2001:178, σκέψη 35, και της 15ης Νοεμβρίου 2012, Συμβούλιο κατά Bamba, C-417/11 P, EU:C:2012:718, σκέψεις 60 και 61).

43 Εν προκειμένω, παρατηρείται ότι η αιτιολογία της εγγραφής του ονόματος του προσφεύγοντος στον κατάλογο, όπως τροποποιήθηκε κατά τη διατήρησή του με τις προσβαλλόμενες πράξεις (βλ. σκέψη 17 ανωτέρω), είναι ειδική και συγκεκριμένη και αναφέρει τα στοιχεία τα οποία αποτελούν τη

βάση της εν λόγω διατηρήσεως, ήτοι το γεγονός ότι ο M. Y. Azarov αποτελεί πρόσωπο για το οποίο έχει κινηθεί ποινική διαδικασία από τις ουκρανικές αρχές για υπεξαίρεση κρατικών κεφαλαίων ή περιουσιακών στοιχείων.

44 Επιπλέον, η διατήρηση των περιοριστικών μέτρων έναντι του προσφεύγοντος πραγματοποιήθηκε εντός πλαισίου γνωστού στον ίδιο, δεδομένου ότι είχε λάβει γνώση, στο πλαίσιο της αλληλογραφίας του με το Συμβούλιο, του εγγράφου της 10ης Οκτωβρίου 2014, επί του οποίου το Συμβούλιο στήριξε τη διατήρηση των εν λόγω μέτρων (βλ., συναφώς, αποφάσεις της 15ης Νοεμβρίου 2012, Συμβούλιο κατά Bamba, C-417/11 P, EU:C:2012:718, σκέψεις 53 και 54 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, και της 6ης Σεπτεμβρίου 2013, Bank Melli Iran κατά Συμβουλίου, T-35/10 και T-7/11, EU:T:2013:397, σκέψη 88). Στο έγγραφο αυτό επισημαίνεται ότι [*εμπιστευτικό*]. Εξάλλου, στο εν λόγω πλαίσιο εντάσσεται και η αλληλογραφία μεταξύ του προσφεύγοντος και του Συμβουλίου στο πλαίσιο της υποθέσεως επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 28ης Ιανουαρίου 2016, Azarov κατά Συμβουλίου (T-331/14, EU:T:2016:49).

45 Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι οι προσβαλλόμενες πράξεις αναφέρουν επαρκώς κατά νόμον τα νομικά και πραγματικά στοιχεία που συνιστούν, κατά το εκδούν όργανο, το έρεισμα επί των οποίων στηρίχθηκε η έκδοσή τους.

46 Η διαπίστωση αυτή δεν κλονίζεται από τα επιχειρήματα του προσφεύγοντος.

47 Πρώτον, όσον αφορά τον φερόμενο ως στερεότυπο χαρακτήρα της αιτιολογίας της εγγραφής, επισημαίνεται ότι, μολονότι οι εκτιμήσεις που περιέχει η αιτιολογία αυτή είναι οι ίδιες με εκείνες βάσει των οποίων επιβλήθηκαν περιοριστικά μέτρα και στα λοιπά φυσικά πρόσωπα που περιλαμβάνονται στον κατάλογο, εντούτοις οι εκτιμήσεις αυτές αποβλέπουν στην περιγραφή της ακριβούς καταστάσεως του προσφεύγοντος εις βάρος του οποίου, όπως και εις βάρος άλλων προσώπων, είχαν κατά το Συμβούλιο κινηθεί ένδικες διαδικασίες συνδεόμενες με έρευνες αφορώσες υπεξαιρέσεις κρατικών κεφαλαίων στην Ουκρανία (βλ., συναφώς, απόφαση της 27ης Φεβρουαρίου 2014, Ezz κ.λπ. κατά Συμβουλίου, T-256/11, EU:T:2014:93, σκέψη 115).

48 Δεύτερον, όσον αφορά τη διαφοροποίηση μεταξύ της αιτιολογίας που περιλαμβάνεται στις προσβαλλόμενες πράξεις και εκείνης που περιλαμβανόταν στις πράξεις του Μαρτίου 2014, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, όπως υπογράμμισε το Συμβούλιο, δεδομένου ότι η αιτιολογία των προσβαλλομένων πράξεων είναι επαρκής, το γεγονός ότι άλλες πράξεις περιέχουν αιτιολογία ελαφρώς διαφορετική δεν συνιστά λόγο ελλείψεως νομιμότητας των προσβαλλομένων πράξεων.

49 Τρίτον, όσον αφορά το επιχείρημα του προσφεύγοντος ότι η περιλαμβανόμενη στις προσβαλλόμενες πράξεις αιτιολογία διέφερε από τα στοιχεία που περιέχονταν στο έγγραφο της 10ης Οκτωβρίου 2014, διαπιστώνεται ότι το έγγραφο αυτό αναφέρεται σε [*εμπιστευτικό*]. Το γεγονός ότι το έγγραφο αυτό αναφέρεται επίσης σε [*εμπιστευτικό*] δεν ασκεί επιρροή στην προβαλλόμενη παράβαση της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως.

50 Τέλος, όσον αφορά τα επιχειρήματα του προσφεύγοντος σχετικά με την αξιοπιστία της αιτιολογίας, διαπιστώνεται ότι τα επιχειρήματα αυτά άπτονται του βασίμου της αιτιολογίας, οπότε, σύμφωνα με τη νομολογία που υπομνήσθηκε στη σκέψη 42 ανωτέρω, θα εξεταστούν στη συνέχεια στο πλαίσιο του πέμπτου λόγου ακυρώσεως.

51 Βάσει των ανωτέρω σκέψεων, ο πρώτος λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί του δευτέρου λόγου ακυρώσεως, με τον οποίο προβάλλεται προσβολή θεμελιωδών δικαιωμάτων

52 Ο υπό εξέταση λόγος ακυρώσεως διαρθρώνεται σε τέσσερα σκέλη, τα οποία αφορούν, αντιστοίχως, προσβολή του δικαιώματος της ιδιοκτησίας, προσβολή του δικαιώματος ασκήσεως οικονομικής δραστηριότητας, δυσανάλογο χαρακτήρα των επίμαχων περιοριστικών μέτρων και προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας.

53 Επιβάλλεται να εξετασθεί καταρχάς το τέταρτο σκέλος, το οποίο αφορά προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας, στη συνέχεια, διαδοχικώς, εκείνα που αφορούν την προσβολή του δικαιώματος της ιδιοκτησίας, την προσβολή του δικαιώματος ασκήσεως οικονομικής δραστηριότητας και τον δυσανάλογο χαρακτήρα των επίμαχων περιοριστικών μέτρων.

Επί του τετάρτου σκέλους, με το οποίο προβάλλεται προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας

54 Ο προσφεύγων προσάπτει κατ' ουσίαν στο Συμβούλιο ότι προσέβαλε το δικαίωμά του να τύχει ακροάσεως, στον βαθμό που του γνωστοποίησε πληροφορίες οι οποίες δεν ήταν επαρκώς ακριβείς ούτως ώστε να έχει τη δυνατότητα να διατυπώσει λυσιτελώς την άποψή του ως προς τα εις βάρος του προβαλλόμενα στοιχεία. Ειδικότερα, το έγγραφο της 10ης Οκτωβρίου 2014 περιείχε αόριστες και γενικές εκτιμήσεις και δεν πληρούσε τις απαιτήσεις της αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας. Επιπλέον, το Συμβούλιο δεν έλαβε υπόψη τις εκτιμήσεις του προσφεύγοντος προς απόδειξη του ότι δεν είχε διαπράξει τα αδικήματα που του προσάπτονταν. Εξάλλου, το Συμβούλιο δεν έλαβε υπόψη ούτε το πλήθος των παραβάσεων της [Ευρωπαϊκής] Συμβάσεως για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, η οποία υπογράφηκε στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950 (στο εξής: ΕΣΔΑ), οι οποίες διαπράχθηκαν από τις ουκρανικές αρχές.

55 Το Συμβούλιο αμφισβητεί τα επιχειρήματα του προσφεύγοντος.

56 Υπενθυμίζεται, καταρχάς, ότι το θεμελιώδες δικαίωμα του σεβασμού των δικαιωμάτων άμυνας κατά τη διάρκεια διαδικασίας πριν από την επιβολή περιοριστικού μέτρου κατοχυρώνεται ρητώς στο άρθρο 41, παράγραφος 2, στοιχείο α', του Χάρτη (βλ., συναφώς, απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2011, Γαλλία κατά People's Mojahedin Organization of Iran, C-27/09 P, EU:C:2011:853, σκέψη 66).

57 Στην περίπτωση επακόλουθης αποφάσεως περί δεσμεύσεως κεφαλαίων, με την οποία το όνομα ενός προσώπου ή μιας οντότητας που περιλαμβάνεται στον κατάλογο των προσώπων και οντοτήτων των οποίων τα κεφάλαια δεσμεύονται παραμένει στον κατάλογο αυτόν, πρέπει καταρχήν πριν την έκδοση της ως άνω αποφάσεως να γνωστοποιούνται στο εν λόγω πρόσωπο ή οντότητα τα εις βάρος τους στοιχεία και να τους παρέχεται η ευκαιρία να τύχουν ακροάσεως (βλ., συναφώς, απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2011, Γαλλία κατά People's Mojahedin Organization of Iran, C-27/09 P, EU:C:2011:853, σκέψη 62).

58 Το Συμβούλιο πρέπει να σέβεται αυτό το προηγούμενο δικαίωμα ακροάσεως, όταν δέχεται νέα στοιχεία εις βάρος του προσώπου στο οποίο επιβάλλονται περιοριστικά μέρα, το όνομα του οποίου διατηρείται στον επίμαχο κατάλογο (αποφάσεις της 18ης Ιουνίου 2015, Ipatau κατά Συμβουλίου, C-535/14 P, EU:C:2015:407, σκέψη 26, και της 13ης Σεπτεμβρίου 2013, Makhlouf κατά Συμβουλίου, T-383/11, EU:T:2013:431, σκέψη 43).

59 Εν προκειμένω, παρατηρείται ότι το άρθρο 2, παράγραφοι 2 και 3, της αποφάσεως 2014/119 και το άρθρο 14, παράγραφοι 2 και 3, του κανονισμού 208/2014 προβλέπουν ότι το Συμβούλιο γνωστοποιεί την απόφασή του στο ενδιαφερόμενο φυσικό ή νομικό πρόσωπο, οντότητα ή φορέα, μαζί με τους λόγους για την προσθήκη του ονόματός του στον κατάλογο, είτε άμεσα, εάν η διεύθυνσή του είναι γνωστή, είτε με δημοσίευση σχετικής ανακοινώσεως, παρέχοντάς του τη δυνατότητα να υποβάλει παρατηρήσεις. Όταν υποβάλλονται παρατηρήσεις ή εφόσον προκύπτουν νέα ουσιαστικά στοιχεία, το

Συμβούλιο επανεξετάζει την απόφασή του και ενημερώνει αναλόγως το ενδιαφερόμενο φυσικό ή νομικό πρόσωπο, οντότητα ή φορέα. Επιπλέον, κατά το άρθρο 5, τρίτο εδάφιο, της εν λόγω αποφάσεως, η απόφαση αυτή τελεί υπό διαρκή επανεξέταση και κατά το άρθρο 14, παράγραφος 4, του κανονισμού 208/2014, ο κατάλογος επανεξετάζεται σε τακτά χρονικά διαστήματα και τουλάχιστον κάθε δωδεκάμηνο. Οι προσβαλλόμενες πράξεις στηρίζονται σε αυτές τις αρχικές πράξεις οι οποίες συνίστανται στις πράξεις του Μαρτίου 2014 και συνεπάγονται την παράταση της δεσμεύσεως των κεφαλαίων μετά την εν λόγω επανεξέταση του καταλόγου από το Συμβούλιο.

60 Επισημαίνεται συναφώς ότι, σύμφωνα με τη νομολογιακή αρχή που εκτέθηκε στη σκέψη 58 ανωτέρω, το Συμβούλιο, για τη διατήρηση του ονόματος του προσφεύγοντος στον κατάλογο, έλαβε υπόψη νέα στοιχεία τα οποία δεν είχε γνωστοποιήσει στον προσφεύγοντα έπειτα από την αρχική εγγραφή του ονόματός του.

61 Συγκεκριμένα, αφενός, η αιτιολογία των προσβαλλομένων πράξεων δεν είναι ταυτόσημη με εκείνη της πρώτης εγγραφής του ονόματος του προσφεύγοντος (βλ. σκέψεις 7 και 16 ανωτέρω). Αφετέρου, το Συμβούλιο στηρίζεται σε νέα αποδεικτικά στοιχεία, ήτοι στο έγγραφο της 10ης Οκτωβρίου 2014.

62 Επομένως, το Συμβούλιο όφειλε να παράσχει στον προσφεύγοντα δυνατότητα ακροάσεως πριν από την έκδοση των εν λόγω πράξεων.

63 Από τη δικογραφία προκύπτει ότι, με το έγγραφο της 2ας Φεβρουαρίου 2015, το Συμβούλιο, αφού επέστησε την προσοχή του προσφεύγοντος στο γεγονός ότι το κριτήριο προσδιορισμού είχε τροποποιηθεί με τις πράξεις του Ιανουαρίου 2015 (βλ. σκέψεις 2 και 13 ανωτέρω), οι οποίες είχαν επισυναφθεί στο έγγραφο αυτό, και αφού εξέτασε τα επιχειρήματα του προσφεύγοντος των οποίων έλαβε γνώση, τον ενημέρωσε ότι σχεδίαζε να διατηρήσει τα εις βάρος του περιοριστικά μέτρα. Στο πλαίσιο αυτό, αναφέρθηκε στο έγγραφο της 10ης Οκτωβρίου 2014, το οποίο επισυναπτόταν στο έγγραφο της 2ας Φεβρουαρίου 2015, ως αποδεικτικό στοιχείο το οποίο δικαιολογούσε την εγγραφή του ονόματος του προσφεύγοντος στον κατάλογο και του παρέσχε, τέλος, τη δυνατότητα να υποβάλει παρατηρήσεις. Με επιστολή της 18ης Φεβρουαρίου 2015, ο προσφεύγων πράγματι απευθύνθηκε στο Συμβούλιο, υποβάλλοντάς του συμπληρωματικά αποδεικτικά στοιχεία προς στήριξη της αιτήσεως επανεξετάσεως της εγγραφής του ονόματός του στον κατάλογο.

64 Επίσης, αμέσως μετά την έκδοση των προσβαλλομένων πράξεων, με έγγραφο της 6ης Μαρτίου 2015, το Συμβούλιο απάντησε στις περιλαμβανόμενες στην επιστολή της 18ης Φεβρουαρίου 2015 παρατηρήσεις του προσφεύγοντος, απορρίπτοντάς τες. Εξάλλου, το Συμβούλιο του διαβίβασε τις προσβαλλόμενες πράξεις και του παρέσχε τη δυνατότητα να υποβάλει περαιτέρω παρατηρήσεις. Επίσης, με έγγραφο της 27ης Μαρτίου 2015, το Συμβούλιο δέχθηκε την περιληφθείσα στην επιστολή της 9ης Μαρτίου 2015 αίτηση του προσφεύγοντος περί προσβάσεώς του σε έγγραφα του Συμβουλίου.

65 Υπό το πρίσμα των περιστάσεων αυτών, πρέπει να συναχθεί το συμπέρασμα ότι το Συμβούλιο εκπλήρωσε τις υποχρεώσεις του όσον αφορά τον σεβασμό των δικαιωμάτων άμυνας κατά τη διάρκεια της διαδικασίας η οποία ολοκληρώθηκε με την έκδοση των προσβαλλομένων πράξεων. Ειδικότερα, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι ο προσφεύγων είχε πρόσβαση στις πληροφορίες και τα αποδεικτικά στοιχεία τα οποία δικαιολογούσαν τη διατήρηση των εις βάρος του περιοριστικών μέτρων και ότι ο προσφεύγων ήταν σε θέση να υποβάλει εγκαίρως παρατηρήσεις και να ασκήσει την υπό κρίση προσφυγή επικαλούμενος σχετικά στοιχεία του φακέλου για την υπεράσπισή του.

66 Η κρίση αυτή δεν τίθεται εν αμφιβόλω από τα λοιπά επιχειρήματα του προσφεύγοντος.

67 Πρώτον, επισημαίνεται ότι, όπως παρατηρεί το Συμβούλιο, τα επιχειρήματα του προσφεύγοντος σχετικά με την αόριστη ή ανεπαρκώς ακριβή φύση των πληροφοριών που του κοινοποιήθηκαν αφορούν μάλλον φερόμενη παράβαση της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως εκ μέρους του Συμβουλίου. Ως εκ τούτου, επιβάλλεται συναφώς η παραπομπή στις αναπτύξεις στο πλαίσιο της εκτιμήσεως του πρώτου λόγου ακυρώσεως ανωτέρω.

68 Δεύτερον, όσον αφορά τα επιχειρήματα του προσφεύγοντος περί προσβολής των δικαιωμάτων του άμυνας από τις ουκρανικές αρχές, παρατηρείται, όπως επισήμανε και το Συμβούλιο, ότι ο προσφεύγων δεν μπορεί να επικαλείται προσβολή των εν λόγω δικαιωμάτων ή οποιαδήποτε άλλη πλημμέλεια, στο πλαίσιο των εκκρεμών διαδικασιών στην Ουκρανία, προκειμένου να προβάλει προσβολή των δικαιωμάτων του άμυνας στο πλαίσιο της διαδικασίας κατόπιν της οποίας το Συμβούλιο παρέτεινε τα επίμαχα περιοριστικά μέτρα, καθόσον η προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας δύναται να αναφέρεται μόνον σε προσβολή των δικαιωμάτων αυτών από τα όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επίσης, όσον αφορά ειδικότερα τη φερόμενη παράνομη άρνηση προσβάσεως στον φάκελο που αναγνωρίστηκε με απόφαση του περιφερειακού δικαστηρίου του Pechersky στο Κίεβο στις 5 Μαρτίου 2015, αρκεί η διαπίστωση ότι αυτή η δικαστική απόφαση εκδόθηκε την ίδια ημέρα της εκδόσεως των προσβαλλομένων πράξεων και ότι, για τον λόγο αυτό, δεν ασκεί καμία επιρροή επί της νομιμότητάς τους.

69 Τρίτον, όσον αφορά το επιχείρημα το οποίο αντλείται από το ότι το Συμβούλιο αρκέστηκε στις ληφθείσες πληροφορίες [*εμπιστευτικό*], χωρίς να ζητήσει πρόσθετες πληροφορίες, λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων που του είχε υποβάλει ο προσφεύγων, επιβάλλεται να επισημανθεί ότι από το επιχείρημα αυτό δεν συνάγεται ότι ο προσφεύγων δεν είχε τη δυνατότητα να προβάλει την άποψή του, οπότε δεν μπορεί να στοιχειοθετηθεί προσβολή των δικαιωμάτων του άμυνας.

70 Κατά τα λοιπά, στο μέτρο που το επιχείρημα αυτό πρέπει να νοηθεί υπό την έννοια ότι κατ' ουσίαν προβάλλει πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως του Συμβουλίου, δεδομένων των αποδεικτικών στοιχείων τα οποία είχε στη διάθεσή του, το επιχείρημα αυτό πρέπει να εξεταστεί κατωτέρω στο πλαίσιο του πέμπτου λόγου ακυρώσεως.

71 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, το τέταρτο σκέλος του δευτέρου λόγου ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί του πρώτου σκέλους με το οποίο προβάλλεται προσβολή του δικαιώματος ιδιοκτησίας

72 Ο προσφεύγων εκτιμά ότι οι προσβαλλόμενες πράξεις προσβάλλουν το δικαίωμά του στην ιδιοκτησία, το οποίο κατοχυρώνεται στο άρθρο 17, παράγραφος 1, του Χάρτη. Κατά την άποψή του, η επιβληθείσα εις βάρος του δέσμευση κεφαλαίων ισοδυναμεί με μέτρο de facto απαλλοτριώσεως, όπως εξάλλου τούτο προκύπτει από τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Οι περιορισμοί που επιβλήθηκαν με τις προσβαλλόμενες πράξεις, οι οποίοι στηρίζονται σε απλούς ισχυρισμούς, θεσπίσθηκαν χωρίς τήρηση των διαδικαστικών εγγυήσεων τις οποίες προβλέπει το δίκαιο της Ένωσης. Κατά τον προσφεύγοντα, το Συμβούλιο δεν απέδειξε ότι, κατά τον χρόνο εκδόσεως των προσβαλλομένων πράξεων, διωκόταν ήδη για τους λόγους που αναφέρονται στην αιτιολογία της εγγραφής. Ο περιορισμός του δικαιώματος ιδιοκτησίας του προσφεύγοντος δεν μπορεί, επομένως, να νοηθεί υπό την έννοια ότι «προβλέπεται από τον νόμο», κατά το άρθρο 52, παράγραφος 1, του Χάρτη. Επιπλέον, το Συμβούλιο δεν απέδειξε τη συνδρομή των προϋποθέσεων που δύνανται να δικαιολογήσουν προσβολές θεμελιωδών δικαιωμάτων.

73 Το Συμβούλιο αμφισβητεί τα επιχειρήματα του προσφεύγοντος.

74 Το άρθρο 17, παράγραφος 1, του Χάρτη έχει ως εξής:

«Κάθε πρόσωπο δικαιούται να είναι κύριος των νομίμως κτηθέντων αγαθών του, να τα χρησιμοποιεί, να τα διαθέτει και να τα κληροδοτεί. Κανείς δεν μπορεί να στερείται την ιδιοκτησία του, παρά μόνον για λόγους δημόσιας ωφέλειας, στις περιπτώσεις και υπό τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στον νόμο και έναντι δίκαιης και έγκαιρης αποζημίωσης για την απώλειά της. Η χρήση των αγαθών μπορεί να υπόκειται σε περιορισμούς από τον νόμο, εφόσον αυτό είναι αναγκαίο προς το γενικό συμφέρον.»

75 Κατά το άρθρο 52, παράγραφος 1, του Χάρτη, αφενός, κάθε περιορισμός στην άσκηση των δικαιωμάτων και ελευθεριών που αναγνωρίζονται στον Χάρτη πρέπει να προβλέπεται από τον νόμο και να σέβεται το βασικό περιεχόμενο των εν λόγω δικαιωμάτων και ελευθεριών και, αφετέρου, τηρουμένης της αρχής της αναλογικότητας, περιορισμοί επιτρέπεται να επιβάλλονται μόνον εφόσον είναι αναγκαίοι και ανταποκρίνονται πραγματικά σε στόχους γενικού ενδιαφέροντος που αναγνωρίζει η Ένωση ή στην ανάγκη προστασίας των δικαιωμάτων και ελευθεριών των τρίτων.

76 Κατά τη νομολογία, τα μέτρα δεσμεύσεως κεφαλαίων περιορίζουν αναμφιβόλως την άσκηση του δικαιώματος ιδιοκτησίας (βλ., συναφώς, απόφαση της 3ης Σεπτεμβρίου 2008, Kadi και Al Barakaat International Foundation κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, C-402/05 P και C-415/05 P, EU:C:2008:461, σκέψη 358).

77 Εν προκειμένω, είναι αληθές ότι το δικαίωμα ιδιοκτησίας του προσφεύγοντος περιορίζεται, δεδομένου ότι αυτός στερείται, μεταξύ άλλων, την εξουσία διαθέσεως των κεφαλαίων του που βρίσκονται στο έδαφος της Ένωσης, πλην περιπτώσεων ειδικής άδειας, καθώς και ότι κανένα κεφάλαιο ή οικονομικός πόρος δεν μπορεί να τεθεί, άμεσα ή έμμεσα, στη διάθεσή του. Καθόσον οι προσβαλλόμενες πράξεις συνεπάγονται την παράταση της δεσμεύσεως περιουσιακών στοιχείων του προσφεύγοντος έως την 6η Μαρτίου 2016, περιόρισαν κατ' ανάγκην την άσκηση του δικαιώματος ιδιοκτησίας του προσφεύγοντος έως την ημερομηνία αυτή.

78 Εντούτοις, το δικαίωμα ιδιοκτησίας, όπως προστατεύεται από το άρθρο 17, παράγραφος 1, του Χάρτη, δεν αποτελεί απόλυτο προνόμιο και μπορεί, κατά συνέπεια, να υφίσταται περιορισμούς, υπό τις προϋποθέσεις που ορίζει το άρθρο 52, παράγραφος 1, του Χάρτη (βλ. απόφαση της 27ης Φεβρουαρίου 2014, Ezz κ.λπ. κατά Συμβουλίου, T-256/11, EU:T:2014:93, σκέψη 195 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

79 Όπως προκύπτει από το εν λόγω άρθρο 52, παράγραφος 1, του Χάρτη, προκειμένου ένας περιορισμός στην άσκηση του δικαιώματος αυτού να είναι σύμφωνος με το δίκαιο της Ένωσης, πρέπει να συντρέχουν τρεις προϋποθέσεις.

80 Πρώτον, ο περιορισμός πρέπει να «προβλέπεται από τον νόμο». Τουτέστιν, το μέτρο πρέπει να έχει νομική βάση. Δεύτερον, πρέπει να εξυπηρετεί σκοπούς γενικού ενδιαφέροντος που αναγνωρίζει η Ένωση. Μεταξύ των σκοπών αυτών περιλαμβάνονται οι επιδιωκόμενοι στο πλαίσιο της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ) οι οποίοι αναφέρονται στο άρθρο 21, παράγραφος 2, ΣΕΕ. Τρίτον, ο περιορισμός δεν πρέπει να είναι υπέρμετρος. Αφενός, πρέπει να είναι αναγκαίος και να τελεί σε αναλογία προς τον επιδιωκόμενο σκοπό. Αφετέρου, δεν πρέπει να θίγεται ο «πυρήνας», ήτοι η υπόσταση του σχετικού δικαιώματος ή της σχετικής ελευθερίας (βλ. απόφαση της 27ης Φεβρουαρίου 2014, Ezz κ.λπ. κατά Συμβουλίου, T-256/11, EU:T:2014:93, σκέψεις 197 έως 200 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

81 Εν προκειμένω, πληρούται κάθε μία από αυτές τις προϋποθέσεις.

82 Συγκεκριμένα, πρώτον, ο περιορισμός «προβλέπεται από τον νόμο», καθόσον η διατήρηση του ονόματος του προσφεύγοντος στον κατάλογο αντιστοιχεί στο κριτήριο εγγραφής το οποίο προβλεπόταν, αρχικώς, στο άρθρο 1, παράγραφος 1, της αποφάσεως 2014/119, όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση 2015/143, το οποίο οι προσβαλλόμενες πράξεις δεν τροποποίησαν και το οποίο αναφέρεται στην ύπαρξη εκκρεμούς ποινικής διώξεως κατά του προσώπου το οποίο αφορούν για πράξεις υπεξαιρέσεως κρατικών κεφαλαίων.

83 Δεύτερον, διαπιστώνεται ότι οι προσβαλλόμενες πράξεις είναι σύμφωνες με τον σκοπό του άρθρου 21, παράγραφος 2, στοιχείο β', ΣΕΕ, όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 2 της αποφάσεως 2014/119, κατά την οποία τα επίμαχα περιοριστικά μέτρα αποβλέπουν στην παγίωση και υποστήριξη του κράτους δικαίου στην Ουκρανία. Με τον τρόπο αυτό, οι εν λόγω πράξεις εντάσσονται στο πλαίσιο μιας πολιτικής στηρίξεως των ουκρανικών αρχών, η οποία αποσκοπεί στην προαγωγή τόσο

της πολιτικής όσο και της οικονομικής σταθερότητας στην Ουκρανία και, ειδικότερα, στην παροχή συνδρομής προς τις αρχές της χώρας αυτής για την καταπολέμηση της υπεξαιρέσεως κρατικών κεφαλαίων.

84 Τρίτον, όσον αφορά τον αναλογικό χαρακτήρα της επεμβάσεως στο δικαίωμα ιδιοκτησίας του προσφεύγοντος, υπενθυμίζεται ότι η αρχή της αναλογικότητας, ως γενική αρχή του δικαίου της Ένωσης, επιβάλλει να μην υπερβαίνουν οι πράξεις των οργάνων της Ένωσης τα όρια του κατάλληλου και αναγκαίου μέτρου για την επίτευξη των σκοπών που επιδιώκει η σχετική ρύθμιση. Στο πλαίσιο αυτό, όταν υπάρχει δυνατότητα επιλογής μεταξύ περισσοτέρων καταλλήλων μέτρων, πρέπει να επιλέγεται το λιγότερο επαχθές μέτρο και τα μειονεκτήματα που προκαλούνται δεν πρέπει να είναι υπέρμετρα σε σχέση με τους επιδιωκόμενους σκοπούς (βλ. απόφαση της 5ης Μαρτίου 2015, Ezz κ.λπ. κατά Συμβουλίου, C-220/14 P, EU:C:2015:147, σκέψη 205 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

85 Όπως, όμως, προκύπτει από τη νομολογία, τα δυσμενή αποτελέσματα που προκαλούνται από τα περιοριστικά μέτρα δεν είναι δυσανάλογα σε σχέση με τους επιδιωκόμενους σκοπούς, λαμβανομένου υπόψη, αφενός, του γεγονότος ότι τα μέτρα αυτά έχουν, από τη φύση τους, προσωρινό και αναστρέψιμο χαρακτήρα και, ως εκ τούτου, δεν θίγουν τον «πυρήνα» του δικαιώματος ιδιοκτησίας και, αφετέρου, ότι χωρεί παρέκκλιση από τα εν λόγω μέτρα για την κάλυψη των βασικών αναγκών, των δικαστικών εξόδων ή ακόμα και των εκτάκτων δαπανών των θιγομένων προσώπων (βλ., συναφώς, απόφαση της 27ης Φεβρουαρίου 2014, Ezz κ.λπ. κατά Συμβουλίου, T-256/11, EU:T:2014:93, σκέψη 209 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

86 Εξάλλου, αφενός, τα επίμαχα περιοριστικά μέτρα συμβάλλουν αποτελεσματικά στη διευκόλυνση της διαπιστώσεως της υπεξαιρέσεως κρατικών κεφαλαίων στην Ουκρανία, πέραν του ότι διευκολύνουν την ανάκτησή τους, και, αφετέρου, ο προσφεύγων δεν προβάλλει κάποιο επιχείρημα ικανό να αποδείξει ότι τα εν λόγω μέτρα δεν είναι κατάλληλα ή ότι υπάρχουν άλλα μέτρα λιγότερο επαχθή για την επίτευξη των επιδιωκομένων σκοπών.

87 Επομένως, το πρώτο σκέλος του δευτέρου λόγου ακυρώσεως είναι επίσης απορριπτέο.

Επί του δευτέρου σκέλους, με το οποίο προβάλλεται προσβολή του δικαιώματος ασκήσεως οικονομικής δραστηριότητας

88 Κατά τον προσφεύγοντα, οι προσβαλλόμενες πράξεις παραβιάζουν το άρθρο 16 του Χάρτη, το οποίο περιλαμβάνει την ελευθερία ασκήσεως οικονομικής ή εμπορικής δραστηριότητας, τη συμβατική ελευθερία και τον ελεύθερο ανταγωνισμό. Στον βαθμό που οι πράξεις αυτές προβλέπουν όχι μόνο τη δέσμευση κεφαλαίων, αλλά και όλων των οικονομικών πόρων, καθιστούν πρακτικώς αδύνατη την άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας. Τα μέτρα αυτά είναι επίσης δυσανάλογα σε σχέση με τους επιδιωκόμενους σκοπούς, καθόσον, κατά τον χρόνο επιβολής τους, το κράτος δικαίου και ο σεβασμός των δικαιωμάτων του ανθρώπου στην Ουκρανία δεν τελούσαν πλέον υπό απειλή, ιδίως από τον προσφεύγοντα, ο οποίος δεν ασκούσε πλέον πολιτικά καθήκοντα και βρισκόταν στην αλλοδαπή.

89 Το Συμβούλιο αμφισβητεί τα επιχειρήματα του προσφεύγοντος.

90 Κατά το άρθρο 16 του Χάρτη, «[η] επιχειρηματική ελευθερία αναγνωρίζεται σύμφωνα με το δίκαιο της Ένωσης και τις εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές».

91 Από τη νομολογία προκύπτει ότι, καίτοι τα περιοριστικά μέτρα ενδέχεται να έχουν σημαντικές αρνητικές συνέπειες και σοβαρές επιπτώσεις στην επαγγελματική ζωή του ενδιαφερομένου, εντούτοις απλώς δεσμεύουν τα περιουσιακά στοιχεία του, και τούτο μόνον προληπτικώς. Με τον τρόπο αυτό, δεν εμποδίζουν, ως άμεση συνέπεια, την άσκηση βιομηχανικών ή εμπορικών δραστηριοτήτων κερδοσκοπικού χαρακτήρα εντός της Ένωσης (βλ. απόφαση της 14ης Απριλίου 2016, Ben Ali κατά Συμβουλίου, T-200/14, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2016:216, σκέψη 253 και εκεί παρατιθέμενη

νομολογία). Κατά τα λοιπά, ο προσφεύγων δεν προσκόμισε κανένα συγκεκριμένο στοιχείο προς απόδειξη του ότι ασκεί ή του ότι προτίθεται να ασκήσει οικονομική δραστηριότητα εντός της Ένωσης ή του ότι η δέσμευση των κεφαλαίων του προκαλεί βλάβη στις υφιστάμενες οικονομικές δραστηριότητές του.

92 Εν πάση περιπτώσει, όσον αφορά την ελευθερία ασκήσεως οικονομικής δραστηριότητας, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι, λαμβανομένου υπόψη του γράμματος του άρθρου 16 του Χάρτη, η ελευθερία αυτή μπορούσε να υπόκειται σε ευρύ φάσμα παρεμβάσεων της δημόσιας αρχής, δυναμένων να θέτουν, προς το γενικό συμφέρον, περιορισμούς στην άσκηση της οικονομικής δραστηριότητας (βλ. απόφαση της 28ης Νοεμβρίου 2013, Συμβούλιο κατά Manufacturing Support & Procurement Kala Naft, C-348/12 P, EU:C:2013:776, σκέψη 123 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

93 Εν προκειμένω, αν υποτεθεί ότι τα επίδικα μέτρα πράγματι περιορίζουν τα οικονομικά δικαιώματα τα οποία επικαλείται ο προσφεύγων, πρώτον, διαπιστώνεται ότι ο περιορισμός αυτός, ο οποίος επιβάλλεται με διάταξη γενικής ισχύος της αποφάσεως 2014/119, προβλέπεται από τον νόμο (βλ. σκέψη 82 ανωτέρω).

94 Δεύτερον, ο περιορισμός αυτός εξυπηρετεί σκοπό γενικού ενδιαφέροντος τον οποίο επιδιώκουν τα επίδικα μέτρα (βλ. σκέψη 83 ανωτέρω).

95 Τρίτον, ένας τέτοιος περιορισμός δεν μπορεί να θεωρηθεί υπέρμετρος σε σχέση με τον σκοπό αυτό. Συναφώς, επισημαίνεται ότι ο προσφεύγων δεν επικαλείται οποιοδήποτε στοιχείο ικανό να αναιρέσει τον αναλογικό χαρακτήρα του περιορισμού. Δεν υποστηρίζει, μεταξύ άλλων, ότι υπάρχει μέτρο λιγότερο επαχθές από το επίδικο, κατάλληλο για την εκπλήρωση των σκοπών τους οποίους επιδιώκουν οι προσβαλλόμενες πράξεις (βλ., συναφώς, απόφαση της 14ης Απριλίου 2016, Ben Ali κατά Συμβουλίου, T-200/14, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2016:216, σκέψη 257 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

96 Κατόπιν των ανωτέρω σκέψεων, το δεύτερο σκέλος του δευτέρου λόγου ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί του τρίτου σκέλους, με το οποίο προβάλλεται δυσανάλογος χαρακτήρας των περιοριστικών μέτρων

97 Κατά τον προσφεύγοντα, η επιβολή των περιοριστικών μέτρων είναι δυσανάλογη στον βαθμό που το ποσό των δεσμευμένων περιουσιακών στοιχείων είναι απεριόριστο και δεν συνδέεται με τον σκοπό των εν λόγω μέτρων. Συγκεκριμένα, εν προκειμένω, δεν έχουν προσδιοριστεί ούτε το ποσό των κρατικών πόρων που σχετίζεται με το προσαπτόμενο αδίκημα ούτε το ποσό των δεσμευμένων περιουσιακών στοιχείων ή οικονομικών πόρων. Ο προσφεύγων φρονεί ότι οι εκτιμήσεις του Συμβουλίου σχετικά με τη δυσκολία εφαρμογής περιορισμού στα περιουσιακά στοιχεία δεν είναι δικαιολογημένες. Τέλος, ο προσφεύγων υπενθυμίζει ότι εναπόκειται στο Συμβούλιο να αποδείξει τον αναλογικό χαρακτήρα των μέτρων.

98 Το Συμβούλιο αμφισβητεί τα επιχειρήματα του προσφεύγοντος.

99 Υπενθυμίζεται ότι η αρχή της αναλογικότητας, ως γενική αρχή του δικαίου της Ένωσης, επιτάσσει τα μέτρα των οργάνων της Ένωσης να μην υπερβαίνουν το εύλογο και αναγκαίο όριο για την εκπλήρωση των σκοπών που επιδιώκει η σχετική ρύθμιση. Στο πλαίσιο αυτό, όταν υπάρχει δυνατότητα επιλογής μεταξύ περισσοτέρων καταλλήλων μέτρων, πρέπει να επιλέγεται το λιγότερο επαχθές μέτρο και τα μειονεκτήματα που προκαλούνται δεν πρέπει να είναι υπέρμετρα σε σχέση με τους επιδιωκόμενους σκοπούς (βλ. απόφαση της 27ης Φεβρουαρίου 2014, Ezz κ.λπ. κατά Συμβουλίου, T-256/11, EU:T:2014:93, σκέψη 205 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

100 Όπως ορθώς υποστηρίζει το Συμβούλιο, επισημαίνεται ότι, ελλείψει δικαστικής αποφάσεως αποφαινόμενης επί του βασίμου των κατηγοριών εις βάρος του προσφεύγοντος στην Ουκρανία, το Συμβούλιο δεν μπορούσε, κατά τον χρόνο εκδόσεως των προσβαλλομένων πράξεων, ούτε να γνωρίζει τη φύση των κρατικών κεφαλαίων τα οποία φέρεται ότι υπεξαιρέθηκαν ούτε να προσδιορίσει μόνο του το μέγεθός τους. Ως εκ τούτου, δεν ήταν σε θέση να διακρίνει τα περιουσιακά στοιχεία τα οποία ενδεχομένως περιλήφθηκαν στην περιουσία του προσφεύγοντος κατόπιν των υπεξαιρέσεων αυτών από τα λοιπά αγαθά τα οποία απαρτίζουν την περιουσία του. Υπό τις συνθήκες αυτές, το Συμβούλιο ουδόλως ήταν σε θέση να εκδώσει απόφαση για την επιβολή, επί παραδείγματι, μερικής δεσμεύσεως των κεφαλαίων του προσφεύγοντος.

101 Εξάλλου, ακόμη και αν υποτεθεί ότι ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι δεν δικαιολογείται δέσμευση κεφαλαίων πέραν της αξίας των αγαθών τα οποία φέρεται ότι αποτέλεσαν αντικείμενο υπεξαιρέσεως, όπως η αξία αυτή προκύπτει από τις πληροφορίες τις οποίες διέθετε το Συμβούλιο, πρέπει να επισημανθεί συναφώς, αφενός, ότι [*εμπιστευτικό*] είναι απλώς ενδεικτικά της αξίας των αγαθών που φέρεται ότι υπεξαιρέθηκαν και, αφετέρου, ότι οποιαδήποτε απόπειρα προσδιορισμού του ποσού των δεσμευόμενων κεφαλαίων θα ήταν, όπως ορθώς υπογραμμίζει το Συμβούλιο, εξαιρετικά δύσκολο, αν όχι αδύνατο, να υλοποιηθεί στην πράξη.

102 Εξάλλου, όπως υπενθυμίζεται στη σκέψη 85 ανωτέρω, αφενός, τα επίδικα μέτρα έχουν, από τη φύση τους, προσωρινό και αναστρέψιμο χαρακτήρα και, ως εκ τούτου, δεν θίγουν τον «πυρήνα» του δικαιώματος ιδιοκτησίας και, αφετέρου, χωρεί παρέκκλιση από τα εν λόγω μέτρα για την κάλυψη των βασικών αναγκών, των δικαστικών εξόδων ή ακόμα και των έκτακτων δαπανών των θιγόμενων προσώπων.

103 Βάσει των ανωτέρω, πρέπει να απορριφθούν το τρίτο σκέλος του δευτέρου λόγου ακυρώσεως και, συνακόλουθα, ο δεύτερος λόγος ακυρώσεως στο σύνολό του.

Επί του τρίτου λόγου ακυρώσεως, με τον οποίο προβάλλεται κατάχρηση εξουσίας

104 Ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι το Συμβούλιο έλαβε περιοριστικά μέτρα έναντί του χωρίς να έχει στη διάθεσή του αποδεικτικά στοιχεία δυνάμενα να προβληθούν ως αιτιολογία της διατηρήσεως του ονόματός του στον κατάλογο. Κατά την άποψή του, κατάχρηση εξουσίας υπάρχει ακόμη και όταν ο επιδιωκόμενος σκοπός είναι θεμιτός, πλην όμως το αποτέλεσμα της πράξεως δεν εξυπηρετεί την εκπλήρωση του σκοπού αυτού. Η δέσμευση κεφαλαίων δεν καθιστά δυνατή την εκπλήρωση του σκοπού της παγιώσεως και υποστηρίξεως του κράτους δικαίου και του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Ουκρανία ούτε γενικά ούτε όσον αφορά τον προσφεύγοντα, καθόσον ο προσφεύγων δεν ασκούσε πλέον πολιτικά καθήκοντα κατά την έκδοση των προσβαλλομένων πράξεων. Εξάλλου, ακόμη και πολλούς μήνες μετά την επιβολή των εν λόγω μέτρων, οι ουκρανικές αρχές δεν προσκόμισαν αποδεικτικά στοιχεία δυνάμενα να δικαιολογήσουν την εγγραφή του ονόματος του προσφεύγοντος στον κατάλογο. Τέλος, υπό τις συγκεκριμένες περιστάσεις, τα επίμαχα μέτρα δεν βοήθησαν τις ουκρανικές αρχές να ανακτήσουν τα υπεξαιρεθέντα κρατικά κεφάλαια.

105 Το Συμβούλιο αμφισβητεί τα επιχειρήματα του προσφεύγοντος.

106 Υπενθυμίζεται προκαταρκτικώς ότι, κατά πάγια νομολογία, μια πράξη έχει εκδοθεί κατά κατάχρηση εξουσίας μόνον όταν από αντικειμενικές, λυσιτελείς και συγκλίνουσες ενδείξεις προκύπτει ότι εκδόθηκε με αποκλειστικό ή, τουλάχιστον, πρωταρχικό σκοπό διαφορετικό από τους προβαλλομένους ή με σκοπό την καταστρατήγηση μιας διαδικασίας που προβλέπεται ειδικά για την αντιμετώπιση των συγκεκριμένων περιστάσεων (βλ. απόφαση της 14ης Οκτωβρίου 2009, Bank Melli Iran κατά Συμβουλίου, T-390/08, EU:T:2009:401, σκέψη 50 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

107 Εν προκειμένω, υπενθυμίζεται ότι οι πράξεις του Μαρτίου 2014, κατά την αρχική τους διατύπωση και όπως τροποποιήθηκαν με τις πράξεις του Ιανουαρίου 2015 και με τις προσβαλλόμενες πράξεις, προβλέπουν περιοριστικά μέτρα εις βάρος προσώπων που έχουν ταυτοποιηθεί ως υπεύθυνα για την υπεξαίρεση ουκρανικών κρατικών κεφαλαίων, με σκοπό την υποστήριξη του κράτους δικαίου στην Ουκρανία.

108 Όπως ήδη επισημάνθηκε στη σκέψη 83 ανωτέρω, επιβάλλεται η διαπίστωση, αφενός, ότι ο σκοπός τον οποίο επιδιώκει η απόφαση 2014/119 αντιστοιχεί σε έναν από τους σκοπούς του άρθρου 21, παράγραφος 2, στοιχείο β', ΣΕΕ, το οποίο προβλέπει ότι η Ένωση καθορίζει και εφαρμόζει κοινές πολιτικές και δράσεις και εργάζεται για την επίτευξη υψηλού βαθμού συνεργασίας σε όλους τους τομείς των διεθνών σχέσεων, με σκοπό, μεταξύ άλλων, την εδραίωση και στήριξη της δημοκρατίας, του κράτους δικαίου, των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των αρχών του διεθνούς δικαίου και, αφετέρου, ότι ο σκοπός αυτός δύναται να επιτευχθεί με τα επίδικα μέτρα.

109 Ειδικότερα, ένας τέτοιος σκοπός δύναται να επιτευχθεί με τη δέσμευση κεφαλαίων το πεδίο εφαρμογής της οποίας περιορίζεται, όπως εν προκειμένω, στα πρόσωπα που έχουν ταυτοποιηθεί ως υπεύθυνα για την υπεξαίρεση ουκρανικών κρατικών κεφαλαίων και στα συνδεόμενα με αυτά πρόσωπα, ήτοι σε πρόσωπα των οποίων οι ενέργειες δύνανται να έχουν παρεμποδίσει την καλή λειτουργία των δημόσιων οργάνων και οργανισμών που συνδέονται μαζί τους (βλ., συναφώς και κατ' αναλογίαν, αποφάσεις της 28ης Μαΐου 2013, Trabelsi κ.λπ. κατά Συμβουλίου, T-187/11, EU:T:2013:273, σκέψη 92 · της 28ης Μαΐου 2013, Chiboub κατά Συμβουλίου, T-188/11, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2013:274, σκέψη 53, και της 2ας Απριλίου 2014, Ben Ali κατά Συμβουλίου, T-133/12, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2014:176, σκέψη 70).

110 Εξάλλου, ο προσφεύγων δεν απέδειξε ότι το Συμβούλιο, με την έκδοση των προσβαλλομένων πράξεων ή των πράξεων του Μαρτίου 2014, όπως τροποποιήθηκαν με τις πράξεις του Ιανουαρίου 2015, επιδίωκε πρωταρχικώς σκοπό διαφορετικό από αυτόν της παγιώσεως και υποστηρίξεως του κράτους δικαίου στην Ουκρανία.

111 Συγκεκριμένα, πρώτον, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, όπως επισήμανε το Συμβούλιο, η φερόμενη έλλειψη συγκεκριμένων αποδεικτικών στοιχείων δυναμένων να δικαιολογήσουν τη διατήρηση του ονόματος του προσφεύγοντος στον κατάλογο στερείται λυσιτέλειας, καθόσον το ζήτημα αν τα περιοριστικά μέτρα στηρίζονται σε επαρκώς στέρεα πραγματική βάση δεν ασκεί καμία επιρροή ως προς το αν το Συμβούλιο ενήργησε με σκοπούς διαφορετικούς από τους προβαλλόμενους ή επιχείρησε να καταστρατηγήσει τη διαδικασία που προβλέπεται ειδικά για την επιβολή των περιοριστικών μέτρων.

112 Δεύτερον, όσον αφορά το επιχείρημα ότι ο σκοπός τον οποίο επιδιώκουν οι προσβαλλόμενες πράξεις, ήτοι της παγιώσεως και υποστηρίξεως του κράτους δικαίου στην Ουκρανία, δεν μπορεί να εκπληρωθεί όσον αφορά τον προσφεύγοντα καθόσον δεν ασκεί πλέον πολιτικά καθήκοντα στη χώρα αυτή, υπενθυμίζεται ότι ο εν λόγω σκοπός περιλαμβάνει επίσης τη συνδρομή προς τις ουκρανικές αρχές κατά την ανάκτηση των υπεξαιρεθέντων κρατικών κεφαλαίων και ότι οι προσβαλλόμενες πράξεις συμβάλλουν στην εκπλήρωση ενός τέτοιου σκοπού (βλ. σκέψη 86 ανωτέρω), και τούτο ανεξαρτήτως του ζητήματος αν ο προσφεύγων ασκεί ακόμη πολιτικά καθήκοντα στην ουκρανική κυβέρνηση.

113 Ως εκ τούτου, ο τρίτος λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί του τετάρτου λόγου ακυρώσεως, με τον οποίο προβάλλεται παραβίαση της αρχής της χρηστής διοικήσεως

114 Ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι οι προσβαλλόμενες πράξεις αντιβαίνουν πολλαπλώς στην αρχή της χρηστής διοικήσεως, την οποία καθιερώνει το άρθρο 41 του Χάρτη. Η αρχή αυτή περιλαμβάνει καταρχάς το δικαίωμα ακροάσεως, το οποίο συνεπάγεται το δικαίωμα ενημερώσεως του

ενδιαφερομένου σχετικά με την κίνηση διαδικασίας και με το αντικείμενό της, καθώς και τη δυνατότητα υποβολής παρατηρήσεων επί των πραγματικών και νομικών στοιχείων. Τούτο συνεπάγεται ότι η αρμόδια αρχή οφείλει να λάβει υπόψη τις παρατηρήσεις αυτές προκειμένου να εκδώσει την απόφασή της, ενώ κάθε εξαίρεση πρέπει να ερμηνεύεται συσταλτικώς. Το δικαίωμα ακροάσεως συνεπάγεται εξάλλου το δικαίωμα σε αμερόληπτη μεταχείριση, το οποίο εμποδίζει το Συμβούλιο να επιβάλει περιοριστικά μέτρα βάσει στοιχείων που συγκεντρώθηκαν μονομερώς.

115 Ακολούθως, κατά τον προσφεύγοντα, το δικαίωμα σε δίκαιη μεταχείριση, το οποίο απορρέει από την αρχή της χρηστής διοικήσεως, προσβλήθηκε εν προκειμένω, καθόσον η αιτιολογία για τη διατήρηση του ονόματός του στον κατάλογο δεν τεκμηριώθηκε βάσει πραγματικών περιστατικών. Επομένως, η διαδικασία δεν διεξήχθη κατά τρόπο αμερόληπτο, καθόσον το Συμβούλιο περιέλαβε στον φάκελο, χωρίς έρευνα, έγγραφα προερχόμενα από τρίτο κράτος.

116 Τέλος, ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι η αρχή της χρηστής διοικήσεως απαιτεί εξέταση των πραγματικών περιστατικών με σοβαρότητα και επιμέλεια, κάτι που δεν συνέβη εν προκειμένω. Το γεγονός ότι το Συμβούλιο δεν εξακρίβωσε, κυρίως υπό το πρίσμα των στοιχείων που του υποβλήθηκαν, τα πραγματικά περιστατικά και το ουκρανικό δίκαιο καταδεικνύει εξάλλου τη μεροληπτική στάση του καθώς και την άδικη μεταχείριση την οποία υπέστη ο προσφεύγων.

117 Το Συμβούλιο αμφισβητεί τα επιχειρήματα του προσφεύγοντος.

118 Παρατηρείται ότι, στο πλαίσιο του υπό κρίση λόγου ακυρώσεως, ο προσφεύγων επικαλείται παραβίαση της αρχής της χρηστής διοικήσεως, αναφερόμενος σε μια σειρά δικαιωμάτων, όπως το δικαίωμα ακροάσεως, το οποίο προϋποθέτει το δικαίωμα ενημερώσεως σχετικά με την κίνηση διαδικασίας και με το αντικείμενό της, καθώς και το δικαίωμα υποβολής παρατηρήσεων επί των πραγματικών και νομικών στοιχείων, και σε ορισμένες υποχρεώσεις, όπως η υποχρέωση της διοικήσεως να αιτιολογεί τις πράξεις, να εξακριβώνει με επιμέλεια τα πραγματικά περιστατικά, καθώς και η υποχρέωση αμεροληψίας και δίκαιης μεταχειρίσεως.

119 Η πλειονότητα, όμως, των φερομένων προσβολών των δικαιωμάτων αυτών προβλήθηκε ήδη από τον προσφεύγοντα στο πλαίσιο του πρώτου και του δευτέρου λόγου ακυρώσεως. Λαμβανομένου υπόψη του ότι ο προσφεύγων δεν προβάλλει ιδιαίτερα προς τούτο επιχειρήματα, δεν απαιτείται η επανεξέταση των αιτιάσεων αυτών στο πλαίσιο του υπό κρίση λόγου ακυρώσεως.

120 Όσον αφορά, ειδικότερα, την αιτίαση περί παραβάσεως της υποχρεώσεως αμεροληψίας και δίκαιης μεταχειρίσεως, στον βαθμό που ο προσφεύγων στηρίζει την αιτίαση αυτή στο επιχείρημα ότι ο δικαιολογητικός λόγος που προβάλλεται για την επιβολή των περιοριστικών μέτρων «δεν τεκμηριώνεται βάσει των απαιτούμενων πραγματικών περιστατικών», διευκρινίζεται ότι η αιτίαση αυτή θα εξεταστεί κατ' ουσίαν στο πλαίσιο εκτιμήσεως του πέμπτου λόγου ακυρώσεως. Στον βαθμό που ο προσφεύγων στηρίζει την αιτίαση αυτή στο γεγονός ότι το Συμβούλιο «περιέλαβε στον φάκελο, χωρίς έρευνα, έγγραφα προερχόμενα από τρίτο κράτος», υπενθυμίζεται ότι το Συμβούλιο, κατά τον χρόνο εκδόσεως των προσβαλλομένων πράξεων, είχε στη διάθεσή του το έγγραφο της 10ης Οκτωβρίου 2014 καθώς και τις παρατηρήσεις του προσφεύγοντος και ότι αποφάσισε να διατηρήσει το όνομα του προσφεύγοντος στον κατάλογο λαμβάνοντας υπόψη αμφότερα τα στοιχεία αυτά. Το Συμβούλιο δεν υπέπεσε, επομένως, σε πλάνη αποφασίζοντας τη διατήρηση του ονόματος του προσφεύγοντος στον κατάλογο στηριζόμενο στα εν λόγω στοιχεία. Εξάλλου, από τη νομολογία προκύπτει ότι το Συμβούλιο δεν υποχρεούται να διενεργεί συστηματικώς έρευνες ή να προβαίνει σε ελέγχους προκειμένου να λάβει συμπληρωματικές διευκρινίσεις, όταν στηρίζεται σε στοιχεία τα οποία έχουν προσκομίσει οι αρχές τρίτης χώρας προκειμένου να λάβει περιοριστικά μέτρα έναντι προσώπων προερχόμενων από τη χώρα αυτή και τα οποία διώκονται εκεί δικαστικώς (βλ., συναφώς, απόφαση της 14ης Απριλίου 2016, Ben Ali κατά Συμβουλίου, T-200/14, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2016:216, σκέψη 175).

121 Όσον αφορά, τέλος, τη φερόμενη παράβαση της υποχρεώσεως επιμελούς εξακριβώσεως των πραγματικών περιστατικών, επισημαίνεται ότι ο προσφεύγων δεν τεκμηρίωσε την επιχειρηματολογία του. Στον βαθμό που η αιτίαση αυτή πρέπει να νοηθεί ως ασκούσα κριτική στη στάση του Συμβουλίου να μην προβεί σε ενδελεχέστερη έρευνα και να αρκεστεί στο έγγραφο της 10ης Οκτωβρίου 2014, η αιτίαση αυτή εμπίπτει στον πέμπτο λόγο ακυρώσεως, ο οποίος αφορά πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως και θα εξεταστεί, επομένως, κατά την εκτίμηση του λόγου αυτού.

122 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, ο τέταρτος λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί του πέμπτου λόγου ακυρώσεως, με τον οποίο προβάλλεται πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως

123 Ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι το Συμβούλιο υπέπεσε σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως με την απόφασή του να παρατείνει τα επίμαχα περιοριστικά μέτρα βάσει του εγγράφου της 10ης Οκτωβρίου 2014, καθόσον το έγγραφο αυτό ήταν απλώς μια μάταιη απόπειρα ολοσχερούς κατασκευής αδικήματος δυναμένου να του προσαφθεί.

124 Κατά την άποψή του, οι προσβαλλόμενες πράξεις περιέχουν μόνον πολύ αόριστη και συνοπτική αιτιολογία. Το Συμβούλιο όφειλε να παρουσιάσει περισσότερο συγκεκριμένες συμπληρωματικές πληροφορίες αντί να περιοριστεί στην αιτιολογία που περιλαμβάνεται στον κατάλογο.

125 Ο προσφεύγων επικαλείται περαιτέρω διάφορα στοιχεία προς απόδειξη του ότι δεν είχε τη δυνατότητα να υπεξαιρέσει κρατικά κεφάλαια από τον προϋπολογισμό του Ουκρανικού Δημοσίου [*εμπιστευτικό*].

126 Κατά τον προσφεύγοντα, πρώτον, η απόφαση [*εμπιστευτικό*] ήταν, επομένως, νόμιμη. Δεύτερον, ως πρωθυπουργός, ο προσφεύγων δεν είχε την εξουσία να διαπράξει το αδίκημα για το οποίο οι ουκρανικές αρχές τον θεωρούν ύποπτο. Εν πάση περιπτώσει, από την απόφαση ανεξάρτητου ουκρανικού δικαστηρίου, με ισχύ δεδικασμένου, προκύπτει ότι η χρήση κρατικών κεφαλαίων για [*εμπιστευτικό*] ήταν νόμιμη. Τρίτον, η απόφαση του διοικητικού δικαστηρίου της περιφέρειας του Κιέβου είχε προηγουμένως διαπιστώσει ότι [*εμπιστευτικό*]. Επομένως, κανένας κρατικός πόρος δεν αποτέλεσε αντικείμενο υπεξαιρέσεως. Εξάλλου, η χρήση των πόρων του προϋπολογισμού συμφώνως προς τον προορισμό τους επιβεβαιώθηκε από τις ίδιες τις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις. Τέταρτον, δεν υπήρξε μυστική συμφωνία. Πέμπτον, το Συμβούλιο δεν τήρησε τις υποχρεώσεις επιμελούς εξακριβώσεως του αν οι σχετικές ρυθμίσεις της Ουκρανίας διασφάλιζαν προστασία των δικαιωμάτων άμυνας καθώς και αποτελεσματική δικαστική προστασία και του αν η εγγραφή του ονόματός του στον κατάλογο είχε πραγματοποιηθεί στηριζόμενη σε επαρκώς στέρεα πραγματική βάση.

127 Στο υπόμνημα απαντήσεως, ο προσφεύγων υποστηρίζει καταρχάς ότι, ακόμη και αν υποτεθεί ότι [*εμπιστευτικό*] –ως προς το οποίο το Συμβούλιο δεν έχει εξάλλου αποδείξεις– έλαβε χώρα, τούτο δεν αρκεί για να ικανοποιήσει τις επιταγές περί σοβαρής εξετάσεως των πραγματικών περιστατικών. Εξάλλου, επικαλούμενο τη δυνατότητα του προσφεύγοντος να αντικρούσει, στο πλαίσιο της ποινικής διαδικασίας στην Ουκρανία, την αλήθεια των εις βάρος του υπονοιών, το Συμβούλιο αρνήθηκε τη δυνατότητα εφαρμογής της αρχής του τεκμηρίου αθωότητας, το οποίο κατοχυρώνεται στο άρθρο 48 του Χάρτη.

128 Επιπλέον, ο προσφεύγων εμμένει στο ότι, παρά τον χρόνο που έχει μεσολαβήσει από την κίνηση της διαδικασίας, οι ουκρανικές αρχές δεν έχουν παρουσιάσει αποδεικτικά στοιχεία για το αδίκημα το οποίο φέρεται να διέπραξε.

129 Ακολούθως, ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι δεν είχε τη δυνατότητα να υποβάλει τις παρατηρήσεις του στην Ουκρανία, όπως μαρτυρεί πλήθος δικαστικών αποφάσεων τις οποίες προσκόμισε ως παράρτημα.

130 Τέλος, διευκρινίζει, αφενός, ότι, αντιθέτως προς τα όσα υποστηρίζει το Συμβούλιο, μικρή σημασία έχει το ότι εκδόθηκε δικαστική απόφαση στο πλαίσιο διοικητικής διαδικασίας και όχι ποινικής, καθώς η σημασία των αποφάσεων αυτών έγκειται στο ότι αποφαίνονται επί προκαταρκτικών νομικών ζητημάτων τα οποία εγείρονται στο πλαίσιο της ποινικής δίκης, και, αφετέρου, ότι, σύμφωνα με το ουκρανικό δίκαιο, οι δευτεροβάθμιες δικαστικές αποφάσεις έχουν ισχύ δεδικασμένου.

131 Το Συμβούλιο αμφισβητεί τα επιχειρήματα του προσφεύγοντος.

132 Προκαταρκτικώς, πρέπει να παρατηρηθεί ότι, από τις 7 Μαρτίου 2015, ο προσφεύγων υπόκειται σε νέα περιοριστικά μέτρα ληφθέντα με τις προσβαλλόμενες πράξεις βάσει του κριτηρίου εγγραφής που ορίζει το άρθρο 1, παράγραφος 1, της αποφάσεως 2014/119, όπως τούτο εξειδικεύτηκε με την απόφαση 2015/143 (βλ. σκέψη 12 ανωτέρω). Σημειώνεται συναφώς ότι η απόφαση 2015/364 συνιστά αυτοτελή απόφαση, εκδοθείσα από το Συμβούλιο κατόπιν περιοδικής επανεξετάσεως προβλεπόμενης από το άρθρο 5, τρίτο εδάφιο, της αποφάσεως 2014/119.

133 Επιβάλλεται επίσης η υπόμνηση, αφενός, ότι το κριτήριο αυτό ορίζει ότι περιοριστικά μέτρα επιβάλλονται εις βάρος προσώπων που έχουν «ταυτοποιηθεί ως υπεύθυνα» για την υπεξαίρεση κρατικών κεφαλαίων –όπερ περιλαμβάνει τα πρόσωπα «για τα οποία οι ουκρανικές αρχές διεξάγουν έρευνες» για υπεξαίρεση ουκρανικών κρατικών κεφαλαίων ή περιουσιακών στοιχείων – και, αφετέρου, ότι πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι δεν αφορά κατά τρόπο αφηρημένο κάθε πράξη υπεξαιρέσεως κρατικών κεφαλαίων, αλλά κυρίως πράξεις υπεξαιρέσεως κρατικών κεφαλαίων ή περιουσιακών στοιχείων οι οποίες είναι ικανές να υπονομεύσουν τον σεβασμό του κράτους δικαίου στην Ουκρανία (βλ., συναφώς, απόφαση της 15ης Σεπτεμβρίου 2016, Klyuyev κατά Συμβουλίου, T-340/14, EU:T:2016:496, σκέψη 91).

134 Το όνομα του προσφεύγοντος διατηρήθηκε στον κατάλογο με τις προσβαλλόμενες πράξεις με την αιτιολογία ότι επρόκειτο για «[π]ρόσωπο για το οποίο έχει κινηθεί ποινική διαδικασία από τις αρχές της Ουκρανίας για κατάχρηση δημόσιων κονδυλίων ή περιουσιακών στοιχείων» (βλ. σκέψη 17 ανωτέρω).

135 Επί της βάσεως αυτής, πρέπει να εξακριβωθεί αν η διατήρηση του ονόματος του προσφεύγοντος στον κατάλογο, με τις προσβαλλόμενες πράξεις, αποφασίστηκε κατά τρόπο αμερόληπτο και δίκαιο από το Συμβούλιο, λαμβανομένων υπόψη της εκτιμήσεως των αποδεικτικών στοιχείων που είχε στη διάθεσή του, της αιτιολογίας που στηρίζει την εν λόγω διατήρηση καθώς και του προαναφερθέντος κρίσιμου κριτηρίου.

136 Υπενθυμίζεται συναφώς ότι, μολονότι το Συμβούλιο έχει ευρεία διακριτική ευχέρεια όσον αφορά τα γενικά κριτήρια τα οποία πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά την επιβολή περιοριστικών μέτρων, η αποτελεσματικότητα του δικαστικού ελέγχου που κατοχυρώνει το άρθρο 47 του Χάρτη επιβάλλει, για τον έλεγχο της νομιμότητας της αιτιολογίας στην οποία στηρίζεται η απόφαση περί εγγραφής ή διατηρήσεως του ονόματος συγκεκριμένου προσώπου στον κατάλογο των προσώπων εις βάρος των οποίων επιβάλλονται περιοριστικά μέτρα, να βεβαιώνεται ο δικαστής της Ένωσης ότι η απόφαση αυτή, η οποία έχει ατομικό χαρακτήρα για το πρόσωπο αυτό, στηρίζεται σε επαρκώς στέρεα πραγματική βάση. Τούτο προϋποθέτει έλεγχο των πραγματικών περιστατικών που παρατίθενται στην αιτιολογική έκθεση της εν λόγω αποφάσεως, ούτως ώστε, κατά τον δικαστικό έλεγχο, να μην εκτιμάται απλώς η αφηρημένη πιθανολόγηση των προβαλλομένων λόγων, αλλά να εξετάζεται εάν οι λόγοι αυτοί, ή, τουλάχιστον, ένας εξ αυτών που θεωρείται επαρκής για να στηρίξει την απόφαση, είναι τεκμηριωμένοι κατά τρόπο αρκούντως ακριβή και συγκεκριμένο (βλ. απόφαση της 21ης Απριλίου 2015, Anbouba κατά Συμβουλίου, C-605/13 P, EU:C:2015:248, σκέψεις 41 και 45 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

137 Περαιτέρω, κατά τη νομολογία σχετικά με τις αποφάσεις διατηρήσεως της εγγραφής του ονόματος προσώπου στον κατάλογο προσώπων τα οποία αφορούν τα περιοριστικά μέτρα, όταν το ενδιαφερόμενο πρόσωπο ή οντότητα διατυπώνει παρατηρήσεις επί της αιτιολογικής εκθέσεως, η

αρμόδια αρχή της Ένωσης έχει την υποχρέωση να εξετάσει, με επιμέλεια και αμεροληψία, το βάσιμο των προβαλλόμενων λόγων, υπό το πρίσμα των παρατηρήσεων αυτών και, ενδεχομένως, των συνημμένων στις παρατηρήσεις αυτές απαλλακτικών στοιχείων (βλ. αποφάσεις της 18ης Ιουλίου 2013, Επιτροπή κ.λπ. κατά Kadi, C-584/10 P, C-593/10 P και C-595/10 P, EU:C:2013:518, σκέψη 114 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, και της 30ής Απριλίου 2015, Al-Chihabi κατά Συμβουλίου, T-593/11, EU:T:2015:249, σκέψη 51).

138 Προκύπτει, επίσης, από τη νομολογία ότι, για την εκτίμηση της φύσεως, του τρόπου και του βαθμού της αποδείξεως που μπορεί να ζητηθεί από το Συμβούλιο, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η φύση και το ειδικό περιεχόμενο των περιοριστικών μέτρων καθώς και ο σκοπός τους (βλ. απόφαση της 30ής Ιουνίου 2016, Al Matri κατά Συμβουλίου, T-545/13, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2016:376, σκέψη 59 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

139 Όπως προκύπτει από τις αιτιολογικές σκέψεις 1 και 2 της αποφάσεως 2014/119, η απόφαση εντάσσεται στο γενικότερο πλαίσιο μιας πολιτικής της Ένωσης για την υποστήριξη των ουκρανικών αρχών προκειμένου να προωθηθεί η πολιτική σταθερότητα στην Ουκρανία. Ανταποκρίνεται έτσι στους σκοπούς της ΚΕΠΠΑ, οι οποίοι ορίζονται ειδικότερα στο άρθρο 21, παράγραφος 2, στοιχείο β', ΣΕΕ, σύμφωνα με το οποίο η Ένωση, στο πλαίσιο διεθνούς συνεργασίας, εργάζεται για την εδραίωση και στήριξη της δημοκρατίας, του κράτους δικαίου, των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των αρχών του διεθνούς δικαίου (βλ., συναφώς και κατ' αναλογίαν, απόφαση της 30ής Ιουνίου 2016, Al Matri κατά Συμβουλίου, T-545/13, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2016:376, σκέψη 60 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

140 Εντός αυτού ακριβώς του πλαισίου τα επίμαχα περιοριστικά μέτρα προβλέπουν τη δέσμευση κεφαλαίων και οικονομικών πόρων, μεταξύ άλλων των προσώπων που έχουν «ταυτοποιηθεί ως υπεύθυνα για την υπεξαίρεση ουκρανικών κρατικών κεφαλαίων». Πράγματι, η διευκόλυνση της ανακτήσεως των κεφαλαίων αυτών καθιστά δυνατή την εδραίωση και στήριξη του κράτους δικαίου στην Ουκρανία.

141 Επομένως, τα επίμαχα περιοριστικά μέτρα δεν αποβλέπουν στην επιβολή κυρώσεων λόγω των παρανόμων πράξεων που ενδεχομένως διέπραξαν τα συγκεκριμένα πρόσωπα, ούτε στην διά καταναγκασμού αποτροπή τους από την τέλεση τέτοιων πράξεων. Μόνος σκοπός των μέτρων αυτών είναι να διευκολύνουν τις ουκρανικές αρχές κατά τη διαπίστωση των διαπραχθεισών υπεξαιρέσεων κρατικών κεφαλαίων και να διατηρήσουν τη δυνατότητα ανακτήσεως από τις αρχές αυτές του προϊόντος των υπεξαιρέσεων. Έχουν, συνεπώς, αμιγώς προληπτική φύση (βλ., συναφώς και κατ' αναλογίαν, απόφαση της 30ής Ιουνίου 2016, Al Matri κατά Συμβουλίου, T-545/13, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2016:376, σκέψη 62 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

142 Στο πλαίσιο αυτό, τα επίμαχα περιοριστικά μέτρα, τα οποία επιβλήθηκαν από το Συμβούλιο, βάσει των εξουσιών που του έχουν ανατεθεί με τα άρθρα 21 και 29 ΣΕΕ, δεν έχουν ποινική χροιά. Δεν μπορούν, επομένως, να εξομοιωθούν με απόφαση δεσμεύσεως περιουσιακών στοιχείων εκδιδόμενη από εθνική δικαιοδοτική αρχή κράτους μέλους η οποία λαμβάνεται στο πλαίσιο της εφαρμοστέας ποινικής διαδικασίας, τηρουμένων των εγγυήσεων που προβλέπει η διαδικασία αυτή. Κατά συνέπεια, οι επιβαλλόμενες στο Συμβούλιο υποχρεώσεις αναφορικά με τις αποδείξεις επί των οποίων στηρίζεται η εγγραφή του ονόματος προσώπου στον κατάλογο των προσώπων στα οποία επιβάλλεται η δέσμευση κεφαλαίων δεν μπορεί ναι είναι απολύτως όμοιες με εκείνες που επιβάλλονται σε εθνική δικαιοδοτική αρχή στην προαναφερθείσα περίπτωση (βλ., συναφώς και κατ' αναλογίαν, απόφαση της 30ής Ιουνίου 2016, Al Matri κατά Συμβουλίου, T-545/13, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2016:376, σκέψη 64 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

143 Επιβάλλεται, επίσης, η υπόμνηση ότι το Συμβούλιο δεν υποχρεούται να διενεργεί, αυτεπαγγέλτως και συστηματικώς, έρευνες ή να προβαίνει σε ελέγχους προκειμένου να λάβει συμπληρωματικές διευκρινίσεις, όταν ήδη διαθέτει στοιχεία τα οποία έχουν παράσχει οι αρχές τρίτης χώρας ώστε να

επιβάλει περιοριστικά μέτρα εις βάρος προσώπων που προέρχονται από τη χώρα αυτή και τα οποία διώκονται εκεί δικαστικώς (απόφαση της 30ής Ιουνίου 2016, Al Matri κατά Συμβουλίου, T-545/13, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2016:376, σκέψη 57).

144 Εν προκειμένω, επιβάλλεται να ελέγξει το Συμβούλιο, αφενός, τον βαθμό στον οποίο τα έγγραφα [*εμπιστευτικό*] επί των οποίων προτίθεται να στηριχθεί καθιστούν δυνατή τη διαπίστωση ότι, όπως αναφέρεται στην προμνησθείσα στη σκέψη 134 αιτιολογία εγγραφής του ονόματος του προσφεύγοντος στον επίμαχο κατάλογο, ο προσφεύγων διώκεται ποινικώς από τις ουκρανικές αρχές για πράξεις σχετιζόμενες με υπεξαίρεση κρατικών κεφαλαίων και, αφετέρου, αν διά των διαδικασιών αυτών είναι δυνατό να χαρακτηριστούν οι ενέργειες του προσφεύγοντος συμφώνως προς το προαναφερθέν κριτήριο. Μόνον σε περίπτωση που οι έλεγχοι αυτοί δεν καταλήξουν σε ασφαλή συμπεράσματα, λαμβανομένης υπόψη της υπομνησθείσας νομολογίας στη σκέψη 137 ανωτέρω, οφείλει το Συμβούλιο να προβεί σε συμπληρωματικούς ελέγχους (βλ., συναφώς και κατ' αναλογίαν, απόφαση της 30ής Ιουνίου 2016, Al Matri κατά Συμβουλίου, T-545/13, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2016:376, σκέψη 65 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

145 Εξάλλου, στο πλαίσιο της συνεργασίας που διαπνέει τις προσβαλλόμενες πράξεις (βλ. σκέψη 139 ανωτέρω), δεν εναπόκειται καταρχήν στο Συμβούλιο να εξετάζει το ίδιο και να εκτιμά την ακρίβεια και την κρισιμότητα των στοιχείων επί των οποίων στηρίζονται οι ουκρανικές αρχές για την κίνηση ποινικών διαδικασιών εις βάρος του προσφεύγοντος για πράξεις χαρακτηριζόμενες ως υπεξαίρεση κρατικών κεφαλαίων. Πράγματι, όπως εκτέθηκε στη σκέψη 141 ανωτέρω, με την έκδοση των προσβαλλομένων πράξεων, το Συμβούλιο δεν επιδιώκει να κολάσει το ίδιο την υπεξαίρεση κρατικών κεφαλαίων ως προς τις οποίες διεξάγουν έρευνες οι ουκρανικές αρχές, αλλά να διατηρήσει τη δυνατότητα διαπιστώσεως των υπεξαιρέσεων από τις εν λόγω αρχές με παράλληλη ανάκτηση του προϊόντος τους. Σε αυτές τις αρχές εναπόκειται, επομένως, στο πλαίσιο των εν λόγω διαδικασιών, να εξακριβώσουν τα στοιχεία επί των οποίων στηρίζονται και, κατά περίπτωση, να αντλήσουν από αυτά τις συνέπειες όσον αφορά την ολοκλήρωση των διαδικασιών αυτών (βλ., συναφώς και κατ' αναλογίαν, απόφαση της 30ής Ιουνίου 2016, Al Matri κατά Συμβουλίου, T-545/13, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2016:376, σκέψη 66).

146 Η ερμηνεία αυτή επιβεβαιώνεται από τη νομολογία από την οποία απορρέει ότι δεν εναπόκειται στο Συμβούλιο να διακριβώσει αν είναι βάσιμες οι έρευνες σε βάρος του ενδιαφερόμενου προσώπου, αλλά μόνον το βάσιμο της αποφάσεως δεσμεύσεως κεφαλαίων με γνώμονα τις έρευνες αυτές (βλ., συναφώς και κατ' αναλογίαν, απόφαση της 5ης Μαρτίου 2015, Ezz κ.λπ. κατά Συμβουλίου, C-220/14 P, EU:C:2015:147, σκέψη 77).

147 Βεβαίως, το Συμβούλιο δεν επιτρέπεται να υιοθετήσει, υπό οποιεσδήποτε περιστάσεις, τις διαπιστώσεις των ουκρανικών αρχών [*εμπιστευτικό*]. Μια τέτοια συμπεριφορά δεν θα ήταν σύμφωνη με την αρχή της χρηστής διοικήσεως ούτε, εν γένει, με την υποχρέωση των οργάνων της Ένωσης για σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων κατά την εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης, βάσει της συνδυασμένης εφαρμογής του άρθρου 6, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, ΣΕΕ και του άρθρου 51, παράγραφος 1, του Χάρτη (βλ., συναφώς και κατ' αναλογίαν, απόφαση της 30ής Ιουνίου 2016, Al Matri κατά Συμβουλίου, T-545/13, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2016:376, point 67).

148 Ωστόσο, εναπόκειται στο Συμβούλιο να εκτιμήσει, με γνώμονα τις συγκεκριμένες περιστάσεις, την ανάγκη αναζητήσεως συμπληρωματικών πληροφοριών, ιδίως να ζητήσει από τις ουκρανικές αρχές συμπληρωματικά αποδεικτικά στοιχεία εφόσον τα ήδη προσκομισθέντα αποδεικνύονται ανεπαρκή ή αντιφατικά. Πράγματι, δεν αποκλείεται τα στοιχεία που έχουν γνωστοποιηθεί στο Συμβούλιο, είτε από τις ίδιες τις ουκρανικές αρχές είτε με άλλον τρόπο, να εγείρουν αμφιβολίες ως προς τον επαρκή χαρακτήρα των αποδεικτικών στοιχείων που του έχουν ήδη προσκομίσει οι αρχές αυτές. Εξάλλου, στο πλαίσιο της δυνατότητας η οποία πρέπει να παρέχεται στα ενδιαφερόμενα πρόσωπα για υποβολή παρατηρήσεων ως προς τους λόγους για τους οποίους το Συμβούλιο προτίθεται να προβεί σε διατήρηση του ονόματός τους στον επίμαχο κατάλογο, τα πρόσωπα αυτά δύνανται να υποβάλουν τέτοια στοιχεία, και δη απαλλακτικά, οπότε καθίσταται αναγκαία η διενέργεια από το Συμβούλιο

συμπληρωματικών ελέγχων. Ειδικότερα, μολονότι δεν εναπόκειται στο Συμβούλιο να υποκαταστήσει τις ουκρανικές δικαστικές αρχές κατά την εκτίμηση του βασίμου των ποινικών διαδικασιών [*εμπιστευτικό*], δεν μπορεί να αποκλειστεί, ιδίως βάσει των παρατηρήσεων του προσφεύγοντος, το ενδεχόμενο να υποχρεούται το όργανο αυτό να ζητήσει από τις ουκρανικές αρχές διασαφηνίσεις σχετικά με τα στοιχεία επί των οποίων στηρίζονται οι διαδικασίες αυτές (βλ., συναφώς και κατ' αναλογίαν, απόφαση της 30ής Ιουνίου 2016, Al Matri κατά Συμβουλίου, T-545/13, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2016:376, σκέψη 68).

149 Εν προκειμένω, διαπιστώνεται ότι το Συμβούλιο στηρίζει τη διατήρηση των περιοριστικών μέτρων εις βάρος του προσφεύγοντος κυρίως στο έγγραφο της 10ης Οκτωβρίου 2014 [*εμπιστευτικό*]. Το έγγραφο αναφέρει επίσης [*εμπιστευτικό*]. Μόνον μία από τις δύο διαδικασίες, η φέρουσα τον αριθμό [*εμπιστευτικό*], είναι συναφής στον βαθμό που αναφέρεται σε υπεξαίρεση κρατικών κεφαλαίων, η οποία αντιστοιχεί στον δικαιολογητικό λόγο της διατηρήσεως του ονόματος του προσφεύγοντος στις προσβαλλόμενες πράξεις. Εξάλλου, το αντικείμενο της διαδικασίας αυτής χαρακτηρίζεται νομικώς από τις ουκρανικές αρχές ως υπεξαίρεση κεφαλαίων [*εμπιστευτικό*]. Από το εν λόγω έγγραφο προκύπτει ότι ο προσφεύγων υπεξαίρεσε κεφάλαια [*εμπιστευτικό*].

150 Επομένως, η διατήρηση των περιοριστικών μέτρων έναντι του προσφεύγοντος στηριζόταν σε αποδεικτικά στοιχεία τα οποία παρείχαν στο Συμβούλιο τη δυνατότητα να διαπιστώσει άνευ αμφιβολίας την ύπαρξη διαδικασίας κινηθείσας από τις ουκρανικές δικαστικές αρχές κατά του προσφεύγοντος αφορώσας το αδίκημα της υπεξαιρέσεως κρατικών κεφαλαίων.

151 Συγκεκριμένα, πρέπει να επισημανθεί ότι το έγγραφο της 10ης Οκτωβρίου 2014 αναφέρει ότι [*εμπιστευτικό*], χωρίς να αφήνει οποιαδήποτε αμφιβολία σχετικά με τη φερόμενη εμπλοκή του προσφεύγοντος, ιδίως καθόσον τα πραγματικά στοιχεία τα οποία στοιχειοθετούν το αδίκημα δεν αμφισβητούνται, είναι συνεπή και χαρακτηρίζονται νομικώς από τις ουκρανικές αρχές ως υπεξαίρεση κρατικών κεφαλαίων, όπερ αντιστοιχεί στο προαναφερθέν κρίσιμο κριτήριο.

152 Επιπλέον, αυτά τα αποδεικτικά στοιχεία των οποίων έλαβε γνώση το Συμβούλιο περιέχονται [*εμπιστευτικό*] (βλ., συναφώς, απόφαση της 15ης Σεπτεμβρίου 2016, Klyuyev κατά Συμβουλίου, T-340/14, EU:T:2016:496, σκέψεις 41 και 93). Επομένως, δεν μπορεί να προσαφθεί στο Συμβούλιο ότι θεώρησε τις πληροφορίες [*εμπιστευτικό*] ορθές και τεκμηριωμένες.

153 Εξάλλου, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το έγγραφο αναφέρει ότι ο προσφεύγων θεωρείται ύποπτος για την τέλεση ορισμένων οικονομικών αδικημάτων [*εμπιστευτικό*].

154 Πρέπει να σημειωθεί συναφώς ότι τα επίμαχα περιοριστικά μέτρα διευκολύνουν και συμπληρώνουν τις προσπάθειες των ουκρανικών αρχών για την ανάκτηση των υπεξαιρεθέντων κρατικών κεφαλαίων, όπερ εμπίπτει στον σκοπό της εδραιώσεως του κράτους δικαίου, όπως επισημάνθηκε στις σκέψεις 140 και 141 ανωτέρω.

155 Τέλος, αφενός, είναι σκόπιμη η επισήμανση ότι η δίωξη οικονομικών αδικημάτων, όπως η υπεξαίρεση κρατικών κεφαλαίων, αποτελεί σημαντικό εργαλείο για την καταπολέμηση της διαφθοράς και ότι η καταπολέμηση της διαφθοράς συνιστά, στο πλαίσιο της εξωτερικής δράσεως της Ένωσης, αρχή η οποία εντάσσεται στην έννοια του κράτους δικαίου. Αφετέρου, επισημαίνεται ότι το προσαπτόμενο στον προσφεύγοντα αδίκημα εντάσσεται σε ένα ευρύτερο πλαίσιο σύμφωνα με το οποίο υπάρχουν υπόνοιες ότι ένα μη αμελητέο τμήμα της παλαιάς άρχουσας τάξεως της Ουκρανίας έχει διαπράξει σοβαρά αδικήματα κατά τη διαχείριση των δημοσίων πόρων, θέτοντας με αυτόν τον τρόπο σε σοβαρό κίνδυνο τα θεσμικά και δικαιικά θεμέλια της χώρας και υπονομεύοντας, μεταξύ άλλων, τις αρχές της νομιμότητας, της απαγορεύσεως της αυθαιρεσίας της εκτελεστικής εξουσίας, του αποτελεσματικού δικαστικού ελέγχου και της ισότητας ενώπιον του νόμου (βλ., συναφώς, απόφαση της 15ης Σεπτεμβρίου 2016, Klyuyev κατά Συμβουλίου, T-340/14, EU:T:2016:496, σκέψη 117). Επομένως, στο σύνολό τους και λαμβανομένων υπόψη των καθηκόντων που ασκούσε ο προσφεύγων στους κόλπους της παλαιάς άρχουσας τάξεως της Ουκρανίας, τα επίμαχα περιοριστικά μέτρα

συμβάλλουν αποτελεσματικά στη διευκόλυνση της διώξεως των εγκλημάτων υπεξαιρέσεως κρατικών κεφαλαίων που διαπράχθηκαν εις βάρος των ουκρανικών θεσμών και καθιστούν ευχερέστερη την εκ μέρους των ουκρανικών αρχών ανάκτηση του προϊόντος των εν λόγω υπεξαιρέσεων. Τούτο διευκολύνει, στην περίπτωση που οι κατηγορίες αποδειχθούν βάσιμες, την ευχερέστερη δικαστική καταστολή των προβαλλόμενων πράξεων διαφθοράς που έχουν διαπράξει στελέχη του παλαιού καθεστώτος, με αποτέλεσμα τη συμβολή στην παγίωση του κράτους δικαίου στη χώρα αυτή (βλ., συναφώς, απόφαση της 15ης Σεπτεμβρίου 2016, Klyuyev κατά Συμβουλίου, T-340/14, EU:T:2016:496, σκέψη 118).

156 Επομένως, το Συμβούλιο, χωρίς να υποπέσει σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως, εξέδωσε τις προσβαλλόμενες πράξεις καθόσον αφορούσαν τον προσφεύγοντα.

157 Η κρίση αυτή δεν κλονίζεται από τα λοιπά επιχειρήματα του προσφεύγοντος.

158 Πρώτον, πρέπει να απορριφθεί το επιχείρημα του προσφεύγοντος ότι η εις βάρος του έρευνα στην Ουκρανία δεν μπορούσε να καταλήξει στη διαπίστωση της εκ μέρους του τελέσεως οποιουδήποτε αδικήματος, δεδομένου του [*εμπιστευτικό*], καθώς και των σχετικών προβλέψεων του ουκρανικού δικαίου και των περιορισμένων αποφασιστικών εξουσιών που είχε.

159 Πράγματι, ο προσφεύγων δεν αμφισβητεί τη γνησιότητα του εγγράφου της 10ης Οκτωβρίου 2014. Επομένως, πρέπει να θεωρηθεί ότι το Συμβούλιο απέδειξε την ύπαρξη ποινικής διαδικασίας στην Ουκρανία εις βάρος του προσφεύγοντος. Πρέπει να παρατηρηθεί συναφώς ότι τα μόνα στοιχεία που προσκόμισε ο προσφεύγων στο Συμβούλιο πριν από την έκδοση των προσβαλλομένων πράξεων απέβλεπαν, κατ' ουσίαν, στην αμφισβήτηση του βασίμου της έρευνας και αφορούσαν τις αρμοδιότητες του Πρωθυπουργού στην ουκρανική έννομη τάξη καθώς και τις ουκρανικές δημοσιονομικές διατάξεις. Τα στοιχεία αυτά δεν ήταν, επομένως, σε θέση να ανατρέψουν το βάσιμο της αποφάσεως για δέσμευση κεφαλαίων λαμβανομένης υπόψη της έρευνας.

160 Εν πάση περιπτώσει, κάθε επιχείρημα του προσφεύγοντος σχετικό με την αμφισβήτηση της αλήθειας των εις βάρος του κατηγοριών και αποβλέπον στην αντίκρουση των συστατικών στοιχείων του αδικήματος στην Ουκρανία δεν είναι λυσιτελές, καθόσον, όπως προκύπτει από τη νομολογία που υπομνήσθηκε στις σκέψεις 141, 143, 145 και 146 ανωτέρω, δεν εναπόκειται καταρχήν στο Συμβούλιο να εξετάσει και να εκτιμήσει το ίδιο την ακρίβεια και την κρισιμότητα των στοιχείων επί των οποίων οι ουκρανικές αρχές στηρίζονταν προκειμένου να διεξαγάγουν τη σχετική με τον προσφεύγοντα δικαστική έρευνα, ενώ εναπόκειται στις αρχές αυτές, στο πλαίσιο των εν λόγω ερευνών, να εξακριβώσουν τα στοιχεία επί των οποίων στηρίζονται και να αντλήσουν από αυτά τις συνέπειες όσον αφορά την έκβαση των ερευνών αυτών (βλ., συναφώς και κατ' αναλογίαν, απόφαση της 14ης Απριλίου 2016, Ben Ali κατά Συμβουλίου, T-200/14, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2016:216, σκέψη 158).

161 Δεύτερον, όσον αφορά τις αποφάσεις των ουκρανικών διοικητικών δικαστηρίων, οι οποίες, κατά τον προσφεύγοντα, καταδεικνύουν κατ' ουσίαν ότι τα πραγματικά περιστατικά επί των οποίων στηρίζεται η εις βάρος του έρευνα δεν στοιχειοθετούν υπεξαίρεση κρατικών κεφαλαίων, πρέπει να παρατηρηθεί ότι, ανεξαρτήτως του ζητήματος αν ασκούν ή όχι επιρροή, ο προσφεύγων δεν απέδειξε ότι το Συμβούλιο είχε λάβει γνώση αυτών πριν από την έκδοση των προσβαλλομένων πράξεων. Επομένως, δεν μπορεί να του προσαφθεί ότι υπέπεσε σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως ως προς το σημείο αυτό.

162 Εξάλλου, πρέπει να υπομνησθεί ότι οι αποφάσεις δεσμεύσεως κεφαλαίων πρέπει να εκτιμώνται σε συνάρτηση με τις πληροφορίες που είχε στη διάθεσή του το Συμβούλιο κατά τον χρόνο της εκδόσεώς τους (απόφαση της 28ης Μαΐου 2013, Trabelsi κ.λπ. κατά Συμβουλίου, T-187/11, EU:T:2013:273, σκέψη 115). Συγκεκριμένα, κατά πάγια νομολογία, η νομιμότητα μιας πράξεως της Ένωσης πρέπει να εκτιμάται σε συνάρτηση με τα πραγματικά και νομικά στοιχεία που υφίσταντο κατά τον χρόνο εκδόσεώς της (βλ. απόφαση της 26ης Οκτωβρίου 2012, Oil Turbo Compressor κατά Συμβουλίου, T-63/12, EU:T:2012:579, σκέψη 19 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

163 Τρίτον, όσον αφορά τη φερόμενη παραβίαση της αρχής του τεκμηρίου αθωότητας, το οποίο κατοχυρώνεται, στην έννομη τάξη της Ένωσης, στο άρθρο 48, παράγραφος 1, του Χάρτη, επιβάλλεται η διαπίστωση, όπως διαπίστωσε και το Συμβούλιο, ότι από κανένα στοιχείο των προσβαλλομένων πράξεων δεν προκύπτει ότι ο προσφεύγων θεωρήθηκε ένοχος για τις πράξεις για τις οποίες κατηγορείται βάσει του ουκρανικού ποινικού δικαίου ή του δικαίου κράτους μέλους της Ένωσης ή ότι προδικάστηκε η εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών από τις αρμόδιες ουκρανικές αρχές και τα ουκρανικά δικαστήρια. Περαιτέρω, με την έκδοση των πράξεων αυτών, το Συμβούλιο δεν ενστάλαξε στην κοινή γνώμη εντύπωση περί ενοχής του προσφεύγοντος. Πράγματι, με τις εν λόγω πράξεις διαπιστώνεται μόνον ότι ο προσφεύγων διώκεται ποινικώς στην Ουκρανία για υπεξαίρεση κρατικών κεφαλαίων (βλ., συναφώς και κατ' αναλογίαν, απόφαση της 27ης Φεβρουαρίου 2014, Ezz κ.λπ. κατά Συμβουλίου, T-256/11, EU:T:2014:93, σκέψεις 82 έως 84).

164 Τέταρτον, όσον αφορά την έλλειψη αξιοπιστίας [*εμπιστευτικό*], λόγω της οποίας πάσχει το έγγραφο της 10ης Οκτωβρίου 2014, παρατηρείται, αφενός, ότι η Ουκρανία είναι κράτος μέλος του Συμβουλίου της Ευρώπης από το 1995 και έχει κυρώσει την ΕΣΔΑ και, αφετέρου, ότι αναγνωρίστηκε η νομιμότητα του νέου ουκρανικού καθεστώς από την Ένωση, καθώς και από τη διεθνή κοινότητα. Ως εκ τούτου, το Συμβούλιο δεν υπέπεσε σε πλάνη στηριζόμενο σε αποδεικτικά στοιχεία [*εμπιστευτικό*], χωρίς να αμφισβητήσει τη νομιμότητα και τη νομιμοποίηση του ουκρανικού καθεστώτος και του ουκρανικού δικαστικού συστήματος. Σε κάθε περίπτωση, στον βαθμό που η εξέταση της επιχειρηματολογίας του προσφεύγοντος θα απαιτούσε από το Γενικό Δικαστήριο να αποφανθεί επί του ζητήματος του νομότυπου της μεταβολής του ουκρανικού καθεστώτος, διαπιστώνεται ότι η εξέταση αυτή δεν εμπίπτει στον έλεγχο που ασκεί το Γενικό Δικαστήριο επί των επίμαχων στην υπό κρίση υπόθεση πράξεων (βλ., συναφώς και κατ' αναλογίαν, απόφαση της 25ης Απριλίου 2013, Gbagbo κατά Συμβουλίου, T-119/11, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2013:216, σκέψη 75).

165 Πέμπτον, όσον αφορά τα επιχειρήματα περί φερόμενης ανεπαρκούς αιτιολογίας, το Γενικό Δικαστήριο παραπέμπει στην εκτίμηση στο πλαίσιο του πρώτου λόγου ακυρώσεως, ο οποίος αφορά παράβαση της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως.

166 Τέλος, στα δικόγραφά του και κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ο προσφεύγων υποστηρίζει, στηριζόμενος, πρώτον, στην απόφαση της 16ης Οκτωβρίου 2014, LTTE κατά Συμβουλίου (T-208/11 και T-508/11, απόφαση κατά της οποίας εκκρεμεί αίτηση αναιρέσεως, EU:T:2014:885), και, δεύτερον, στις προτάσεις της γενικής εισαγγελέα E. Sharpston στην υπόθεση Συμβούλιο κατά LTTE (C-599/14 P, EU:C:2016:723), ότι εναπέκειτο στο Συμβούλιο, προτού στηριχθεί σε απόφαση αρχής τρίτου κράτους, να εξακριβώσει με επιμέλεια αν οι κρίσιμες ρυθμίσεις του κράτους αυτού κατοχύρωναν τα δικαιώματα άμυνας και το δικαίωμα στην αποτελεσματική δικαστική προστασία σε βαθμό αντίστοιχο εκείνου που ισχύει σε επίπεδο Ένωσης. Κατά τον προσφεύγοντα, από κανένα στοιχείο δεν προκύπτει ότι μπορεί να υποτεθεί ότι ο βαθμός προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων τον οποίο εγγυάται η Ουκρανία είναι τουλάχιστον ισοδύναμος με τον υφιστάμενο στην Ένωση. Επομένως, εναπέκειτο στο Συμβούλιο να εξακριβώσει αν η ουκρανική έννομη τάξη εγγυάται τέτοια προστασία.

167 Το επιχείρημα αυτό στηρίζεται σε εσφαλμένη βάση. Συγκεκριμένα, η προσέγγιση του Γενικού Δικαστηρίου στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 16ης Οκτωβρίου 2014, LTTE κατά Συμβουλίου (T-208/11 και T-508/11, EU:T:2014:885), δεν μπορεί να εφαρμοστεί στην υπό κρίση περίπτωση.

168 Πιο συγκεκριμένα, στην υπόθεση εκείνη, η κοινή θέση 2001/931/ΚΕΠΠΑ του Συμβουλίου, της 27ης Δεκεμβρίου 2001, για την εφαρμογή ειδικών μέτρων για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας (ΕΕ 2001, L 344, σ. 93), η οποία θεσπίζει μηχανισμό διά του οποίου το Συμβούλιο μπορεί να συμπεριλαμβάνει πρόσωπο σε κατάλογο δεσμεύσεως κεφαλαίων βάσει αποφάσεως ληφθείσας από

εθνική αρχή, κατά περίπτωση, τρίτου κράτους, προέβλεπε κριτήριο προσδιορισμού των προσώπων εις βάρος των οποίων επιβάλλονται τα περιοριστικά μέτρα που θεσπίζονται από το Συμβούλιο σύμφωνα με τα ακόλουθα:

«Ο κατάλογος […] καταρτίζεται βάσει ακριβών πληροφοριών ή στοιχείων του σχετικού φακέλου τα οποία δεικνύουν ότι έχει ληφθεί απόφαση από αρμόδια αρχή έναντι συγκεκριμένων προσώπων, ομάδων και οντοτήτων, είτε η εν λόγω απόφαση αφορά την έναρξη ανακριτικών πράξεων ή ποινικής διώξεως για μια τρομοκρατική πράξη ή την απόπειρα τέλεσης ή τη συμμετοχή ή τη διευκόλυνση μιας τέτοιας πράξης βάσει σοβαρών και αξιόπιστων αποδείξεων ή ενδείξεων είτε καταδίκη για τέτοιες πράξεις. Πρόσωπα, ομάδες και οντότητες που προσδιορίζονται από το Συμβούλιο Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών ότι έχουν σχέση με την τρομοκρατία και κατά των οποίων έχει διατάξει κυρώσεις μπορούν να συμπεριληφθούν στον κατάλογο αυτό».

169 Εν προκειμένω, η ύπαρξη προηγούμενης αποφάσεως των ουκρανικών αρχών δεν συνιστά ένα από τα προβλεπόμενα κριτήρια στο άρθρο 1, παράγραφος 1, της αποφάσεως 2014/119, όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση 2015/143, από τα οποία εξαρτάται η επιβολή των επίμαχων περιοριστικών μέτρων, καθώς οι κινηθείσες δικαστικές διαδικασίες από τις εν λόγω αρχές συνιστούν απλώς την πραγματική βάση επί της οποίας στηρίζονται τα μέτρα. Πράγματι, το κρίσιμο κριτήριο αναφέρεται απλώς στα πρόσωπα τα οποία έχουν «ταυτοποιηθεί ως υπεύθυνα για την υπεξαίρεση ουκρανικών κρατικών κεφαλαίων.»

170 Επιβάλλεται συναφώς η επισήμανση ότι το γράμμα του κρίσιμου κριτηρίου προσομοιάζει κατά βάση με εκείνο του κριτηρίου που ασκούσε επιρροή στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 27ης Φεβρουαρίου 2014, Ezz κ.λπ. κατά Συμβουλίου (T-256/11, EU:T:2014:93). Ειδικότερα, στη σκέψη 66 της αποφάσεως της 27ης Φεβρουαρίου 2014, Ezz κ.λπ. κατά Συμβουλίου (T-256/11, EU:T:2014:93), το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι το κριτήριο εκείνο συμπεριλάμβανε τα ποινικώς διωκόμενα πρόσωπα για πράξεις «παράνομης ιδιοποίησης κρατικών κεφαλαίων», χωρίς εξέταση του αν η έννομη τάξη της οικείας χώρας, εν προκειμένω της Αιγύπτου, παρείχε δικαστική προστασία συγκρίσιμη με την προστασία την οποία εγγυάται η Ένωση.

171 Σε κάθε περίπτωση, όπως παρατήρησε το Συμβούλιο κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, πρέπει να σημειωθεί ότι υπάρχει μεγάλη διαφορά μεταξύ των περιοριστικών μέτρων, όπως τα επίμαχα στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 16ης Οκτωβρίου 2014, LTTE κατά Συμβουλίου (T-208/11 και T-508/11, EU:T:2014:885), τα οποία αφορούν την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, και εκείνων που, όπως εν προκειμένω, εμπίπτουν στο πλαίσιο της συνεργασίας μεταξύ, αφενός, της Ένωσης και, αφετέρου, των νέων αρχών τρίτου κράτους, εν προκειμένω της Ουκρανίας.

172 Πράγματι, η καταπολέμηση της τρομοκρατίας, στην οποία το Συμβούλιο συμβάλλει με τη λήψη περιοριστικών μέτρων έναντι ορισμένων προσώπων ή οντοτήτων, δεν εντάσσεται κατ' ανάγκην στο πλαίσιο της συνεργασίας με τις αρχές τρίτου κράτους στο οποίο επήλθε μεταβολή καθεστώτος και το οποίο το Συμβούλιο αποφάσισε να υποστηρίξει. Αντιθέτως, τούτο ισχύει στην περίπτωση των επίμαχων μέτρων στην υπό κρίση υπόθεση, όπως και στην περίπτωση των μέτρων στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 27ης Φεβρουαρίου 2014, Ezz κ.λπ. κατά Συμβουλίου (T-256/11, EU:T:2014:93), που επικυρώθηκε κατ' αναίρεση με απόφαση της 5ης Μαρτίου 2015, Ezz κ.λπ. κατά Συμβουλίου (C-220/14 P, EU:C:2015:147).

173 Στο πλαίσιο αυτό, εάν η προεχόντως πολιτική επιλογή του Συμβουλίου, για συνεργασία με τις νέες ουκρανικές αρχές –τις οποίες θεωρεί άξιες εμπιστοσύνης– ώστε να μπορέσουν να ανακτήσουν τα κρατικά κεφάλαια τα οποία έχουν πιθανώς υπεξαιρεθεί, με σκοπό «την παγίωση και υποστήριξη του κράτους δικαίου» στην Ουκρανία, τελούσε υπό τον όρο της παροχής εγγυήσεων από την Ουκρανία, μολονότι η χώρα αυτή είναι μέλος του Συμβουλίου της Ευρώπης και έχει κυρώσει την ΕΣΔΑ, ότι, αμέσως μετά τη μεταβολή του καθεστώτος, το επίπεδο προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων θα ήταν ανάλογο με το παρεχόμενο από την Ένωση και τα κράτη μέλη της, επί της ουσίας θα θιγόταν η

ευρεία διακριτική ευχέρεια της οποίας απολαύει το Συμβούλιο κατά τον καθορισμό των γενικών κριτηρίων που οριοθετούν τον κύκλο των προσώπων εις βάρος των οποίων μπορούν να επιβληθούν περιοριστικά μέτρα με σκοπό την υποστήριξη αυτών των νέων αρχών (βλ. σκέψη 136 ανωτέρω).

174 Κατά την άσκηση αυτής της ευρείας διακριτικής ευχέρειας, το Συμβούλιο πρέπει, επομένως, να είναι ελεύθερο να θεωρήσει ότι, κατόπιν της μεταβολής του καθεστώτος, οι ουκρανικές αρχές πρέπει να τύχουν στηρίξεως στον βαθμό που βελτιώνουν τον δημοκρατικό βίο και τον σεβασμό του κράτους δικαίου στην Ουκρανία σε σχέση με την εκεί προϊσχύσασα κατάσταση και ότι μία από τις δυνατότητες παγιώσεως και στηρίξεως του κράτους δικαίου συνίσταται στη δέσμευση των κεφαλαίων των προσώπων που ταυτοποιήθηκαν ως υπεύθυνα για υπεξαίρεση ουκρανικών κρατικών κεφαλαίων, καθώς η έννοια αυτή περιλαμβάνει, κατόπιν των πράξεων του Ιανουαρίου 2015, τα πρόσωπα τα οποία τελούν υπό έρευνα από τις ουκρανικές αρχές για υπεξαίρεση κρατικών κεφαλαίων, ή για συνέργεια σε τέτοια υπεξαίρεση, καθώς και για κατάχρηση εξουσίας, ή συνέργεια σε τέτοια κατάχρηση.

175 Συνεπώς, μόνον αν η πολιτική επιλογή του Συμβουλίου για στήριξη του νέου ουκρανικού καθεστώτος, η οποία εμπερικλείει τη συνεργασία που απορρέει από τα επίμαχα περιοριστικά μέτρα, αποδεικνυόταν προδήλως εσφαλμένη, ιδίως σε περίπτωση συστηματικής προσβολής των θεμελιωδών δικαιωμάτων στη χώρα αυτή μετά τη μεταβολή του καθεστώτος, η τυχόν απουσία αντιστοιχίας μεταξύ της προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων στην Ουκρανία και της υφιστάμενης προστασίας εντός της Ένωσης θα μπορούσε να ασκήσει επιρροή επί της νομιμότητας της διατηρήσεως των μέτρων εις βάρος του προσφεύγοντος. Προκύπτει, όμως, από την εξέταση της υπό κρίση προσφυγής ότι δεν συντρέχει εν προκειμένω τέτοια περίπτωση.

176 Εν προκειμένω, επισημαίνεται ότι τα στοιχεία τα οποία προέβαλε ο προσφεύγων δεν είναι ικανά ούτε να ανατρέψουν την πιθανολόγηση των κατηγοριών που απαγγέλθηκαν εναντίον του για πράξεις υπεξαιρέσεως κρατικών κεφαλαίων, όπως εξετάστηκε ανωτέρω, ούτε επαρκή για να αποδείξουν ότι η ειδική κατάσταση στην οποία τελεί επηρεάστηκε από τα προβλήματα τα οποία επικαλείται σχετικά με το ουκρανικό δικαιοδοτικό σύστημα στο πλαίσιο της διαδικασίας που τον αφορά και η οποία στηρίζει την απόφαση περί διατηρήσεως των εις βάρος του περιοριστικών μέτρων.

177 Κατόπιν των προεκτεθέντων, συνάγεται το συμπέρασμα ότι το Συμβούλιο ανταποκρίθηκε στο βάρος αποδείξεως που του αναλογούσε και δεν υπέπεσε σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως κρίνοντας ότι το έγγραφο της 10ης Οκτωβρίου 2014 παρείχε επαρκή πραγματική βάση αποδεικνύουσα ότι, κατά την ημερομηνία εκδόσεως των προσβαλλομένων πράξεων, είχε κινηθεί εναντίον του προσφεύγοντος ποινική διαδικασία για υπεξαίρεση κρατικών κεφαλαίων [*εμπιστευτικό*], και, επ' αυτής της βάσεως, διατηρώντας το όνομα του προσφεύγοντος στον κατάλογο.

178 Υπό τις συνθήκες αυτές, ο πέμπτος λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

179 Ως εκ τούτου, επιβάλλεται η απόρριψη της προσφυγής στο σύνολό της, παρέλκει δε η εξέταση της αιτήσεως του προσφεύγοντος για τη λήψη μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας και της αιτήσεως, η οποία υποβλήθηκε επικουρικώς από το Συμβούλιο, για τη διατήρηση των αποτελεσμάτων της αποφάσεως 2015/364.

Επί των δικαστικών εξόδων

180 Κατά το άρθρο 134, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι ο προσφεύγων ηττήθηκε, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα, σύμφωνα με το σχετικό αίτημα του Συμβουλίου.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα)

αποφασίζει:

1) Απορρίπτει την προσφυγή.

2) Καταδικάζει τον Mykola Yanovych Azarov στα δικαστικά έξοδα.

Berardis Spielmann Csehi

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 7 Ιουλίου 2017.

(υπογραφές)

Περιεχόμενα

Ιστορικό της διαφοράς 2

Τα μετά την άσκηση της προσφυγής πραγματικά περιστατικά 4

Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων 4

Σκεπτικό 5

Επί του πρώτου λόγου ακυρώσεως, με τον οποίο προβάλλεται παράβαση της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως 5

Επί του δευτέρου λόγου ακυρώσεως, με τον οποίο προβάλλεται προσβολή θεμελιωδών δικαιωμάτων ... 8

Επί του τετάρτου σκέλους, με το οποίο προβάλλεται προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας 8

Επί του πρώτου σκέλους με το οποίο προβάλλεται προσβολή του δικαιώματος ιδιοκτησίας 10

Επί του δευτέρου σκέλους, με το οποίο προβάλλεται προσβολή του δικαιώματος ασκήσεως οικονομικής δραστηριότητας 12

Επί του τρίτου σκέλους, με το οποίο προβάλλεται δυσανάλογος χαρακτήρας των περιοριστικών μέτρων 13

Επί του τρίτου λόγου ακυρώσεως, με τον οποίο προβάλλεται κατάχρηση εξουσίας 14

Επί του τετάρτου λόγου ακυρώσεως, με τον οποίο προβάλλεται παραβίαση της αρχής της χρηστής διοικήσεως 15

Επί του πέμπτου λόγου ακυρώσεως, με τον οποίο προβάλλεται πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως 17

Επί των δικαστικών εξόδων 25